

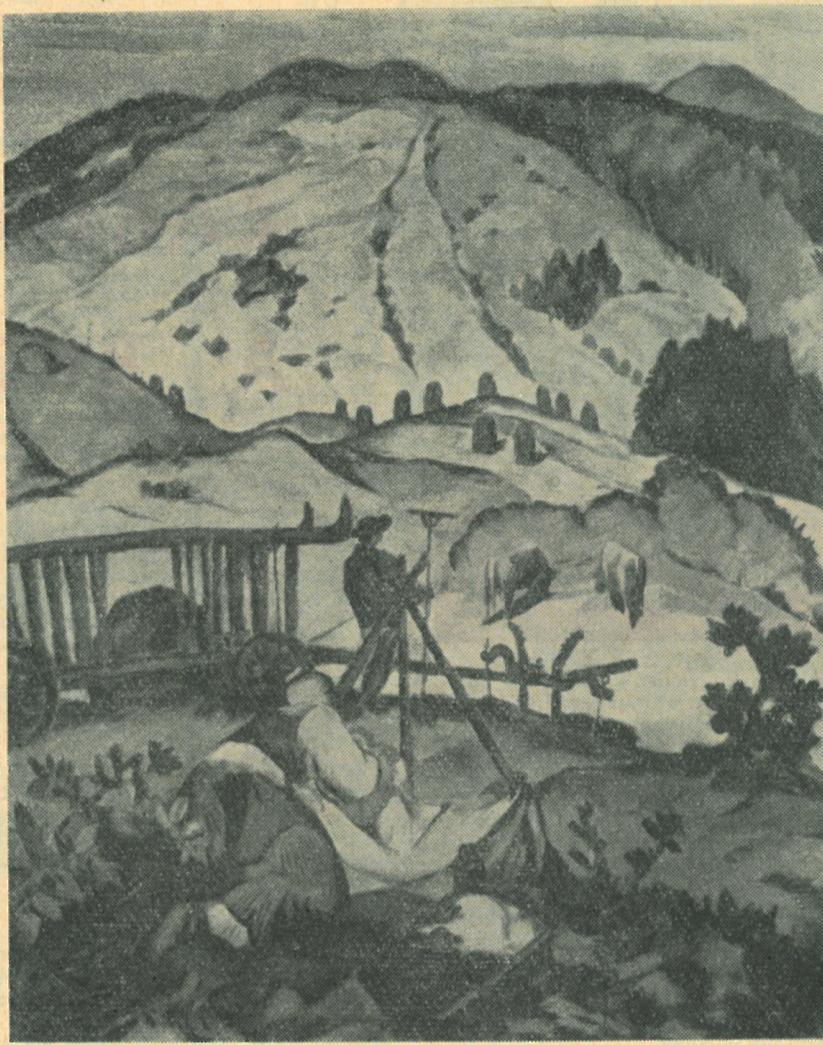
MARTIN BENKA

SLOVENSKÝ

NÁRODNÝ UMELEC

NAD KOLÍSKOU

OLEJ

VÁCLAV RABAS

ČESKÝ NÁRODNÍ UMĚLEC

PODZIM ZA STODOLOU, OLEJ

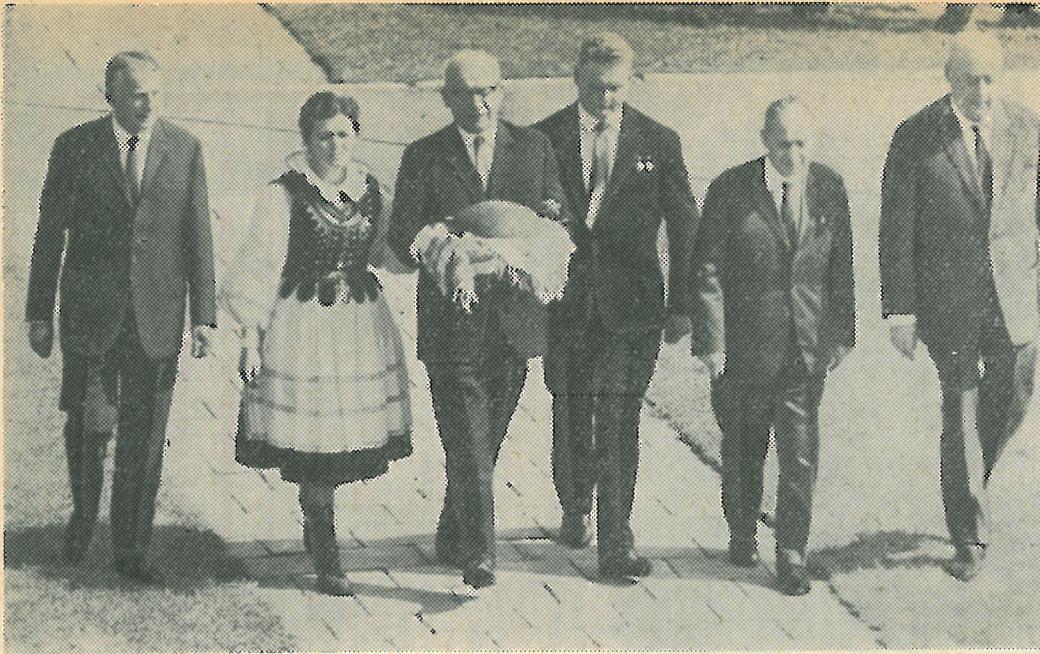
28. OKTÓBRA

1918 – VZNIK ČESkoslovenskej republiky

1968 – VYHLÁSENIE FEDERATÍVNEHO ZRIADENIA ČSSR

ŽIVOT

KULTURNĚ SOCIÁLNÍ ČASOPIS
ŘÍJEN · OKTÓBER · PAŹDZIERNIK Nr 10 1968 CENA 1 ZŁ

JEDNOTA SOCIALISTICKÝCH STÁTÚ ZÁKLADEM MÍRU A BEZPEČNOSTI

Prvni tajemník ÚV PSDS v projevu na ústředních dožínkách ve Varšavě mluvil o úspěších lidového Polska v oblasti zemědělství v minulých letech a ukázal jeho nejbližší rozvojové perspektivy. Rečník konstatoval, že velké hospodářské úspěchy lidového Polska svědčí o tom, že politická cesta, po níž strana vede národ, je správná.

Hlavní otázkou — zdůraznil W. Gomułka — která vytyčuje a determinuje vedoucí myšlenku politiky strany a vlády, je otázka trvalého zabezpečení neporušitelnosti státních hranic lidového Polska a jeho mírového rozvoje. Nechtěli bychom, aby polský národ musel kdykoliv bránit hranice své vlasti ve válce. Nechtěli bychom, aby se taková nutnost kdykoliv vyskytla. Ale především polský národ nikdy nemůže dovolit, aby se v takové nebo jiné podobě opakovalo v jeho dějinách tragicke září 1939.

Máme důvody k tomu, abychom mluvili o nebezpečí vojenského přepadení Polska, o snaze nepřátel změnit naše státní hranice? Bohužel máme. Téměř každý den od vzniku Německé spolkové republiky přináší nové nezvratné důkazy. Celý svět ví, že jedním z vedoucích cílů politiky všech vlád západního Německa bylo a je zbořit stávající státní hranice Polska a připojit k Německu třetinu území polského státu. V hierarchii cílů bonnské politiky je zboření polských hranic na Odře, Nise a Baltu ovšem na druhém místě. Prvním vedoucím cílem Bonnu je zlikvidovat a pohltit Německou demokratickou republiku. Není třeba odůvodňovat, že tyto cíle politiky západního Německa jsou doprovázeny válečnými plány.

Snaha vyvrátit status quo v Evropě, zrušit výsledky druhé světové války, obnovit velké militaristické Německo je velkým potenciálním nebezpečím pro evropský mír, zejména pak ohrožuje bezpečnost států Varšavské smlouvy. V dnešní politické světové skutečnosti, kdy o míru a válce rozhoduje rovnava sil, by se toto potenciální nebezpečí, ohrožující ze strany NSR a jejich spojenců socialistické státy a mír v Evropě, změnilo neodvratně ve vojenskou agresi proti socialistickým státům, kdyby se rovnováha sil v Evropě změnila ve prospěch imperialismu, ve prospěch západoněmeckých militaristů a revanšistů. V posledních měsících se takové nebezpečí objevilo. Vzniklo konkrétní nebezpečí, že

Ceskoslovensko bude vytrženo z řady států Varšavské smlouvy. Aby se tomu zabránilo, bylo nutno, aby sovětská, polská, maďarská a bulharská vojska vstoupila na území spojeneckého Československa.

Toto rozhodnutí učinilo pět členských států Varšavské smlouvy po vyčerpání všech ostatních prostředků a po pečlivém uvážení. Jiná alternativa neexistovala. Vstoupení našich vojsk do Československa bylo nadiktováno nutností bránit životní zájmy našich států a národů, nutností bránit socialismus a mír.

Ceskoslovensko se totiž ocitlo na šikmé ploše vedoucí k obnovení kapitalismu, k porušení spojenectví se socialistickými státy, k vystoupení z Varšavské smlouvy a k jeho prohlášení za neutrální stát. Jeho hospodářství mělo být těsně spjato s hospodářstvím kapitalistických států, především s hospodářstvím západního Německa.

Zájmy socialistického Československa — konstatoval dale W. Gomułka — nejsou z tohoto hlediska jiné, než zájmy ostatních států Varšavské smlouvy. Západoněmečtí militaristé a revanští si stejně brouší zuby na Sudety, jako na naše západní území a na Německou demokratickou republiku. Vytržení Československa ze spojenectví socialistických států, a tím vytvoření nového poměru sil v Evropě, příznivějšího pro imperialismus — jak o to usilovali zejména západoněmečtí militaristé a jak to nejlépe odpovídalo linii revanšistické politiky Bonnu — by ve skutečnosti vytvořilo stejně nebezpečí pro všechny státy — signatáře Varšavské smlouvy. Státy Varšavské smlouvy, které poslaly svá vojska na území spojeneckého Československa, učinily toto opatření ve jménu obrany vlastních státních a národních zájmů, stejně jako ve jménu zájmů socialistického Československa.

Vláva, jakou rozpoutala světová reakce proti státům, které poslaly svá vojska do Československa, nemá nic společného s obranou jeho suverenity, ani s jakýmkoliv jiným pojmem obrany

socialistického Československa. Od které doby se reakce, imperialismus avlády kapitalistických monopolů staly obránci socialismu a suverenity národů? Tuto vřavu vytvára porážka nepřítel socialismu v Československu a to, že státy Varšavské smlouvy zmařily imperialistickou ofenzívou, která měla vytřhnout Československo ze spojenectví socialistických států.

Téměř našim přátelům a soudruhům z jiných zemí, kterým se zdá, že brání dobrou věc socialismu a suverenitu národů, když protestují a odsuzují vstoupení našich vojsk do Československa, odpovídáme: podkládá-li nepřítel dynamit pod nás dům, pod společenství socialistických států, naši vlasteneckou, národní a internacionální povinností je zabránit tomu pomocí takových prostředků, které jsou nezbytné. Měli jsme více předpokladů než kdokoliv jiný, abychom mohli určit stupeň ohrožení socialismu v Československu a nebezpečí, jež z toho vyplývá pro naše státy a národy.

W. Gomułka dále ve svém projevu zdůraznil, že bdělosti vůči nepříteli a péče o bezpečnost socialistického spojenectví nás učí zločinná politika imperialismu, jeho agresivní války a vojenské zasahování do vnitřních záležitostí jiných národů. Učí nás tomu rovněž cena, kterou zaplatily národy tohoto spojenectví za vítězství nad nacistickým Německem. Rečník se obrátil ke všem, kteří vystupují ve jménu abstraktně chápáné suverenity a připomněl, že Sovětský svaz zaplatil životy dvaceti miliónů svých občanů za vyhnání nacistických agresorů ze své země a za osvobození Evropy ze spárů fašismu. Polsko stála nacistická okupace přes šest miliónů lidských životů.

Nelze pochybovat — pokračoval W. Gomułka — že každé oslabení postavení států Varšavské smlouvy působí ve prospěch sil války a agresy, ve prospěch revanšistické politiky NSR. Rozbití jejich jednoty by zbořilo překážku na cestě války v Evropě.

Jaké jsou následky rozbití jednoty světového socialistického tábora, vidíme na příkladu agrese amerického imperialismu proti vietnamskému národu. Rozbití jednotné fronty socialistických států, v níž vylomila mezeru Komunistická strana Číny, umožnilo spoje-

ným státům zločinnou agresi proti Vietnamu. Podobná situace by se vytvářela v Evropě, kdyby se silám kontrarevoluce a reakce podařilo rozbití jednotu států Varšavské smlouvy, svět je z marxisticko-leninských pozic mezinárodní solidarity na pozice nacionalistické izolace nebo tzv. neangažovanosti. V Evropě je mnohem více výbušného materiálu než v Asii. Rečník konstatoval, že nelze brát na lehkou váhu skutečnost, že žádný z členských států NATO dodnes neuznává druhý německý stát — Německou demokratickou republiku — ani polskou západní hranici na Odře a Nise. Neznamená to, že identifikujeme jejich stanovisko v těchto otázkách se stanoviskem NSR.

Mír a bezpečnost v Evropě lze budovat pouze na základě jednoty všech států Varšavské smlouvy, na základě stávajícího status quo v Evropě. Uznání existence dvou německých států — NDR a NSR — a neporušitelnosti stávajících státních hranic v Evropě je výchozím bodem pro zajištění míru a bezpečnosti všem národům evropských států.

Kontrarevolučním, protosocialistickým silám se podařilo uvolnit svazek, pojící Československo s jinými státy Varšavské smlouvy a tím oslabit naše socialistické spojenectví. Dohoda uzavřená v Moskvě s vedoucími stranickými a státními představiteli Československa ukazuje cestu k obnovení naší jednoty.

Je to obtížná cesta a může být dlouhá. Závisí to především na Komunistické straně Československa, na tom, aby pochopila politickou podstatu jevů, k nimž došlo v Československu i v jeho stranických řadách před 21. srpnem.

Svetové sily imperialismu — konstatoval na závěr W. Gomułka — se snaží využít československých událostí k novému rozdmýchaní studené války se socialistickými státy. Naše politika vůči kapitalistickému světu se nezměnila. Zaručit mír a bezpečnost v Evropě i na světě, zabránit porušování zájmů polského státu a národa, upovědit bratrskou jednotu, spolupráci a spojenectví se Sovětským svazem a všemi státy Varšavské smlouvy — to budou i nadále hlavní směrnice pro naši zahraniční politiku.

ZO ZASADNUTIA PREDSEDNÍCTVA ÚV KSČaS

12. septembra rokovalo v Krakove predsednictvo ÚV KSČaS v Poľsku. Časti zasadnutia predsednictva zúčastnili sa tiež: tajomník Komisie pre národnostné otázky pri Administratívnom oddelení KC PZPR súdr. W. Skrzypczak, I. tajomník Okresného výboru PZPR v Nowom Targu súdr. J. Nowak, predstaviteľ Administratívneho oddelenia KW PZPR v Krakove súdr. Ptaszník, predstaviteľ Spoločensko-administratívneho departementu ministerstva vnútra náčl. J. Rusiecki, vedúci vnútorného oddelenia prezidia WRN v Krakove súdr. Z. Lewicki, predsedza PPRN v Nowom Targu súdr. W. Gawlas.

Predsednictvo KSČaS prerokovalo tézy na V. zjazdu PZPR, zhodnotilo svojpomocné práce a iné predzjazdové iniciatívy, ku ktorým sa zaviazala česká a slovenská men-

šina a hodnotilo politický postoj týchto menších. V programne zasadnutia bola aj diskusia o udalostach v bratskom Československu, ich politické zhodnotenie i ustálenie forem informovania o týchto otázkach všetky organizačné zložky. Predsednictvo prerokovalo tiež bežné organizačné otázky.

Schôdzku zahájil predseda ÚV Spoločnosti krajan Ján Molitoris. Tajomník ÚV krajan J. Ondica zreveroval záležitosti, ktoré boli hlavným predmetom zasadnutia. Prítomní zástupcovia stranických a štátnych orgánov ujali sa tiež slova a podeliili sa svojimi názormi o aktuálnej vnútroštátnej a medzinárodnej situácii, s prihľadnutím k udalostiam v Československu, a tiež o úlohe Spoločnosti ako jednej z organizácií Fronty národnnej jednoty.

Po dlhej a širokej diskusii postoj a návrhy predsednictva dajú sa zhrnúť nasledujúcim spôsobom:

1. Predsednictvo diskutujúc o tézach na V. zjazde riadiло sa smernicami strany vypĺňajúcimi z úlohy vytýčených tézami pre spoločenské organizácie. V období predchádzajúcom V. zjazdu strany zdržaním v našej organizácii prejavili — podľa predsednictva — veľkú iniciatívu a začali realizovať — vo svojich obciach a mestách — veľa svojpopomocných prác, hlavné hospodárskeho charakteru. Štatutová činnosť Spoločnosti bola tento rok realizovaná aktívnejšie, najmä v súvislosti s 20. výročím Spoločnosti a 10. výročím časopisu Život. Predsednictvo uznalo, že v aktívnej činnosti musí sa pokračovať a že ju treba rozvíjať a obohatovať o politický obsah. Na počest V. zjazdu PZPR treba realizovať dôležité, už skôr plánovanú svojpomocnú prácu — výstavbu domov slovenskej kultúry na Spiši a Orave, ako aj výstavbu Domu českej kultúry v Zelove. V mene

orgánov Nowotarského okresu prvý tajomník KP PZPR súd. J. Nowak uistil, že ak plány výstavby domov slovenskej kultúry budú konkretné a bude určený vklad obyvateľov, najdú sa aj finančné prostriedky zo štátnych fondov na výstavbu týchto objektov.

2. Predsednictvo po prediskutovaní udalostí v Československu dospelo k uzáveru, že normalizácia situácie v ČSSR, v súhlase s moskovskou dohodou, zodpovedá životným záujmom českej a slovenskej menšiny v Poľsku. Predsednictvo považuje za správne a nutné prevedenie vo všetkých svojich organizačných zložkach širokej akcie, vysvetlujúcej tieto otázky. Schôdze obvodných výborov o týchto otázkach budú sa koná v termíne do 15. októbra t. r. Túto akciu predsednictvo považuje za veľmi dôležitý krok, ktorý je zároveň výrazom podporovania politiky PZPR, ako aj politickej línie reprezentovanej Komunistickou stranou Československa a Komunistickou stranou Slovenska — v súhlase s moskovskou dohodou. Predsednictvo rozhodlo, aby 28. október t. r. v obciach Spiša a Oravy zahoreli tradičné vatry a aby sa pri tejto príležitosti konali výstupy súborov Spoločnosti i ľudové veselice miestneho obyvateľstva.

3. V organizačných záležitostach predsednictvo rozhodlo obrátiť sa na osvetové orgány s prosbou o rýchle preloženie na Oravu krajana Augustína Andrásáka a poverenie mu tam funkcí vyplývajúcich z jeho členstva v Spoločnosti a predsednictve ÚV. Predsednictvo má sa tiež obrátiť na štátne orgány o pridelenie ďalších finančných prostriedkov pre Spoločnosť nutných ohľadom na celý rad nových iniciatív z oblasti štatutovej činnosti a bežných požiadaviek v tomto smere.

PRED V. ZJAZDOM PZPR

ZÁVÄZKY • DISKUSIE • MIENKY • NÁVRHY

Máme za sebou pohnuté týždne v ktorých sa prejavila dnešná medzinárodná komplikovaná politická situácia vo svete, ktorá je svedectvom ostrého triedneho boja prebiehajúceho medzi dvoma systémami na medzinárodnej aréne. Boja, v ktorom medzinárodní ideológovia a buržoázni politici veľmi pozorne sledujú nie len naše úspechy, ale aj, a to predovšetkým, naše potknutia a chceli by z toho v procese historického vývoja fačiť zisky pre seba, zmeniť beh dejín vytvorený po druhej svetovej vojne. Takto názor vyplýva z diskusie a uzáverov posledného zasadnutia predsedníctva UV Spoločnosti, ktorého hlavným bodom boli otázky spojené s V. zjazdom PZPR v súvislosti s aktuálnou vnútornou a zahraničnou politikou PER (o zasadnutí predsedníctva KSCaS píšeme na str. 2). Konštatovalo sa, že udalosti, ktoré v týchto pohnutých týždňoch prežívalo Československo, nemožno oddeliť a izolovať od tohto boja.

Je to boj za oslabenie a rozpletanie jednoty socialistických krajín, využitie rozdielov, ktoré sa medzi nimi prejavujú. Protkomunistické sily usilujú, aby prepašovali antisocialistické idey do socialistických krajín, usilujú o rozbitie národnnej a medzinárodnej solidarity. Tak ako na fronte útok vojakov je cieľom číslo jedna, tak v dnešnej komplikovanej situácii útok výzvodných služieb, agentov, reakcie na socialistické štaty a kontrarevolúcie ostáva základným cieľom tohto boja.

DOKÁŽEME POLITICKÚ VYSPELOST'

Mali sme aj my udalosti, ktoré tomu nasvedčujú. Marcové udalosti s ktorými sme sa sami vyporiadali nie len preto, že sme odhalili mená a kruhy, ktoré ich viedli, ale práve preto, že boli nám cudzie a chceli nás priviesť späť tam, kde sme sa nachádzali v tridsiatich rokoch.

Nasledovali udalosti v Československu. S napäťom a obavami, sme sledovali vývinu situácie, a treba tu otvorené povedať, situácie, ktorá mohla poškodiť záujmy nie len národov Československa, ale aj ostatných krajín socialistického spoločenstva. Nezabudli sme roky tridsiate, už raz sme povedali nie! Povedali sme a neustále pripomíname celému svetu: Nikdy viac Mnichov, nikdy viac septembra roku 39. Nikdy nebudešme súhlasiti s revanšistickou políciou NSR, ktorá neuznáva výsledky druhej svetovej vojny a kde stále vládne duch Mnichov.

A práve preto, že v poslednom čase boj na ideologickom fronte sa zostruje, s novou silou sa obrozuje v NSR duch revanšizmu a revizionizmu, ked' napriek započiatu mierových rozhovorov medzi USA a Vietnamskou demokratickou republikou pokračuje barazolúciam Bezepečnostnej rady Izrael podporovaný americkým imperializmom a medzinárodným sionizmom neustupuje z okúteraz, v období buržoáznych snáh o tzv. rozmäckenie socialismu, týž na V. zjazd PZPR tak zdôrazňujú ideologickej výchovu a to nie len členov strany, ale celej spoločnosti, platia teda aj pre nás, pre českú a slovenskú menšinu — podčiarklo predsedníctvo UV KSCaS.

Naša strana dobre chápe situáciu v akej sa nachádza celý svet a usiluje, aby obyvatelia našej krajiny správne chápali kde sú ich skutočné záujmy, aby vedeli odlišovať kde je ich miesto v tomto boji s medzinárodnou reakciou. V skutočnosti sa jedná, aby sme počiatu 1. septembra roku 1939. Zjazdové tézy poukazujú kto je našim opravidlom spojencem a kto útociacim nepriateľom, aby sme vedeli kde sú naši priatelia a to znamená, aby sme my všetci, teda aj členovia našej Spoločnosti vedeli dokázať politickú vyspelosť.

Udalosti v Československu — poznáme z relácií dennej tlače, poznáme ich príčiny a reálne skutočnosti vypĺňajúce z moskovskej dohody, prehlásenia najvyšších predstaviteľov našej strany a vlády, i postoj a výpovede popredných predstaviteľov Československa. Poznáme aj priebeh normalizácie politického života v spoločnosti územia a stále útočí proti arabským národom, práve týž na V. zjazd PZPR tak zdôrazňujú ideologickej výchovu a to nie len členov strany, ale celej spoločnosti, platia teda aj pre nás, pre českú a slovenskú menšinu — podčiarklo predsedníctvo UV KSCaS.

Naša strana dobre chápe situáciu v akej sa nachádza celý svet a usiluje, aby obyvatelia našej krajiny správne chápali kde sú ich skutočné záujmy, aby vedeli odlišovať kde je ich miesto v tomto boji s medzinárodnou reakciou. V skutočnosti sa jedná, aby sme počiatu 1. septembra roku 1939. Zjazdové tézy poukazujú kto je našim opravidlom spojencem a kto útociacim nepriateľom, aby sme vedeli kde sú naši priatelia a to znamená, aby sme my všetci, teda aj členovia našej Spoločnosti vedeli dokázať politickú vyspelosť.

Udalosti v Československu — poznáme z relácií dennej tlače,

poznáme ich príčiny a reálne skutočnosti vypĺňajúce z moskovskej dohody, prehlásenia najvyšších predstaviteľov našej strany a vlády, i postoj a výpovede popredných predstaviteľov Československa. Poznáme aj priebeh normalizácie politického života v spoločnosti územia a stále útočí proti arabským národom, práve týž na V. zjazd PZPR tak zdôrazňujú ideologickej výchovu a to nie len členov strany, ale celej spoločnosti, platia teda aj pre nás, pre českú a slovenskú menšinu — podčiarklo predsedníctvo UV KSCaS.

My členovia našej Spoločnosti — hovorilo sa tiež na zasadnutí predsedníctva — niekoľkokrát sme zdôrazňovali či už na zjazde, na plenárkach UV alebo na schôdzkach obv. výborov a miestnych skupín a dokonca sme aj o tom pisali v Živote, že pre úspešný rozvoj našej stanovovej práce žiadame si užšie styky s krajanskou republikou, z jej rôznych inštitúciám, ktoré — poznáme najmenej sú potrebné. Ale nechceme túto spoluprácu či výmenu súborov za každých podmienok a nie s každým. Nie sú žiaduce styky s rôznymi rečenkami živlami. Tiež jednoznačne styky prejavujúce sa v rôznych formách, ale majúce jednoznačný podtext smerujú k sťažovaniu a komplikovaniu našej namáhavej krajanskej práce. Takáto spoluprácu, nutne potrebnú našej Spoločnosti v kultúrnej oblasti, sa stáva reálna len v podmienkach socialistickej jednoty našich krajín.

Chceme v našej Spoločnosti hájiť záujmy, ktoré nám uložili naši členovia aj na našom, aj keď nie príliš vefkom úseku, musíme vyuviť z dnešnej situácie patričné uzávery a nezabúdať prítom na Československo z rokov tridsiatych alebo na politiku predvojnového Poľska, v ktorom sme ako menšina nemali žiadne práva. Treba o týchto veciach viedieť, treba našim členom vysvetlovať, kde sú naše záujmy, ako členov Spoločnosti, spoluobčanov ľudu Poľska.

Nedočinenie nášho podielu vo veľkej výchovnej práci, ktorú nastolujú tézy na V. zjazd strany, môže mať vplyv na prácu našej organizácie, na našu činnosť. Skúsenosti učia. Učia, že každé oslabenie vedúcej úlohy strany využívajú tí, ktorí by chceli návrat buržoázneho zriadenia, že úspechy robotníckej triedy môžu sa uskutočňovať len v podmienkach socialistickej jednoty. Učia tiež, že úspešné riešenie úloh kladených stranou na každom, aj tom najmenšom úseku našho života, zbabuje imperializmus nádeje na úspech.

ADAM CHALUPEC

PIEKIELNIK

Naša Miestna skupina KSCaS v Piekielniku zvolala schôdzku na ktorej boli diskutované otázky záväzkov a práce pre učenie V. zjazdu PZPR. Členovia našej MS sa rozhodli, že budú na svojich poliach tak pracovať, aby v roku 1969 zvýšili úrodu. Lepšia úroda znamená viac chleba pre celú krajinu.

V priebehu posledných piatich rokov v našej obci sa veda vybudovalo. Žiaľ ešte nemáme elektrický prúd, ale snad sa aj toho dočkáme, aby si rolníci potom mohli kúpiť rôzne stroje, ktoré pomáhajú v práci. Radi by sme si aj my kúpili televízory, aby sme videli čo je nového v Poľsku i vo svete.

V našej obci bolo obhospodárených veľa úhorov Lukáškym spolkom za pomocu prezidenta Okresného národného výboru v Nowom Targu. Z týchto poli rolníci zbierajú bohatú úrodu, chovajú viac dobytka a sú veľmi spokojní, že úhory obhospodárali.

Bola tiež prevedená meliorácia, ktorá si vyžaduje veľa práce a nemále výdavky, ale polia ktoré boli meliorované prinášajú rolníkom väčšie zisky. Teraz rolníci chovajú viac dobytka, ktorý dáva mlieko a mäso, čo zase rolníci odovzdávajú do mest a môžu si zadovať viac priemyselných výrobkov.

Ešte niekoľko slov o rolníckom krúžku v Piekielniku. Krúžok má tri traktory, ktoré rolníkom pomáhajú v poľnohospodárskych práciach, dovádzajú kamene atď. Mohli by sme ešte viac využívať prácu trakov, ak by sme mali skomasované polia.

Rolníci sa už dôvodne obračajú na vyššie úrady, aby komasácia bola čím skôr prevedená a aby nemuseli nadarimo trátiť čas na malých poliach. Boli by sme veľmi radi, ak by táto záležitosť bola čím skôr vybavená. Prosíme o urýchlené vybavenie prevedenia komasácie, ved' je to tak pre rolníkov, ako aj všeobecne dobro; z veľkých lánov je väčšia úroda než z malých.

Okrem traktorov rolnícky krúžok má aj 3 mláďatky, 20 kopačiek, 7 kosiacích strojov, 3 spaľovacie motory a iné stroje. Máme aj dobrých traktoristov, ktorí sa starajú o svoje stroje, najlepší je Ján Holá z Piekielnika. Založenie rolníckych krúžkov bolo dobrový nápadom, ved' nie každý rolník si môže dovoliť kúpiť poľnohospodárskych strojov, ktoré potrebujete a takto stroje rolníckeho krúžku po-máhajú menu všetkým.

Tohoročné hospodárske plány boli splnené, rolníci boli zásobení zemiakmi, kvalifikovaným zrnom, z ktorého do-siahneme peknú úrodu, atď.

Potrebovali by sme však viac umelých hnojív. Máme nedostatok supertomasovky, draselnej soli, je tiež nedostatok čiernej soli pre zviečkat.

Tento rok nemali sme v našej obci turistov, v susedných obciach boli, ale k nám neprišli.

JÁN SWIĘTEK

ZELÓW

1. Zelowské Závody bavlnárskeho průmyslu přispějí celkovou částkou 551 500 zl, z toho brigádnické práce budou činit 74 500 zl.

Výstavba sportovního hřiště a sportovního pavilonu na Piotrkowské ulici — celkový náklad 521 000 zl. Dotace 400 000 zl, Závody bavlnárského průmyslu 50 000 zl a brigádnické práce 71 000 zl. Úprava náměstíka na Piotrkowské ulici — 5 000 zl. Trávník a lavičky — 2 000 zl.

Zasazení stromků kolem tvárniny — 4 500 zl. Nabarvení průčelí továrny — 10 000 zl.

2. Dělnické družstvo nákupu a odbytu v Zelově se zavázalo odpracovať 490 hodin — hodnota 4 900 zl — pro město a 6 066 hodin — hodnota 60 660 zl — pro továrnu. Dále přispěje částkou 10 000 zl na výstavbu rekreačního střediska v Patykkach, 5 000 zl na zřízení koutku her a zábavy pro děti a částkou 91 400 zl na zelení závodu, celkem tedy časťou 171 690 zl.

3. Výrobní družstvo „Krosno“ se zavázalo odpracovat pro město 600 brigádnických hodin v hodnotě 3 000 zl. Pro závod zaměstnanci odpracují 1 200 hodin v hodnotě 6 000 zl, dohromady tedy v částce 9 000 zl. V roce 1969 přistoupí družstvo k výstavbě tří pavilonů pro služby na Sienkiewiczově ulici a na nároží Wolnošti. V tomto městě také osazensvo brigádnicky odstraní deskový plot, připraví místo ke stavbě a vykopé základy.

4. Všeobecně vzdělávací lyceum v Zelově se zavázalo, že odpracuje v zájmu města a školy celkem 20 322 zl. Z fondu rodičovského sdružení bude poukázáno 17 250 zl, celkem tedy bude společenský závazek reprezentovat částku 37 572 zl.

5. Škola č. 1 se zavázala odpracovať pro město 3 000 hodin, tj. hodnota 12 000 zl, pro školu 1 000 hodin v hodnotě 4 000 zl, celkem 16 000 zl.

6. Škola č. 4 se zavázala, že odpracuje při úpravě okolí nově postavené školy brigádnicky 2 000 hod v hodnotě 8 000 zl.

Všech společenských akcí a brigád se účastní člení naší Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku, kteří jsou zaměstnáni v jednotlivých závodech a družstvech a také děti našich členů, které navštěvují školy.

VÁCLAV LUŠCIŃSKI

ZUBRZYCA DOLNA

Občania našej obce na počesť V. zjazdu PZPR pracovali pri výstavbě obecného domu. Zvezli výpno a iný stavebný materiál v hodnote asi 20 000 zl.

Co sa týka poľnohospodárskych plánov, následkom práce „trojek“ odborníkov v jeseň-zimnom období boli prevedené isté zmeny tak v semenárskej výrobe, ako aj v chove dobytka. Obecný plán

bol dodržaný a je treba zdôrazniť, že napriek zmenám bol vcelu realizovaný.

Zásobovanie rolníkov stavebnými materiálmi a inými tovarmi nevyhnutnými pre rozvoj poľnohospodárskej výroby je riešené, ale naďalej sa pocítuje nedostatok umelých hnojív a tvárníc. Nepravidelné boli dodávky prásakov proti hmyzu, ako ditax, tri-tok a azotox, čo stažilo najmä boj s pásavkou zemiakovo-výroby.

Základné smery pôsobeného plánu boli splnené a v niektorých prípadoch dokonca prekročené, napríklad bolo obhospodárené viac pôdy ako prešplahlá plán pre horské oblasti v zaleskaní. Bolo tiež zmeliorované viac pôdy, čo stalo 9 miliónov zl.

Na úseku kultúry bola v Zubrzyci Górnnej svojpomocne vybudovaná škola v hodnote 1 milión zl., rozbudovaná škola č. 3 v hodnote 700 000 zl. Z okresných fondov bola vybudovaná v Zubrzyci Dolnej škola v hodnote 3 milióny 600 tis. zl. Vklad svojpomocnej práce pri stavbe školy v Zubrzyci Dolnej činil 175 000 zl.

Pomerne dobré výsledky majú rolnícke krúžky: máme dva, jeden v Zubrzyci Dolnej, druhý v Zubrzyci Górnnej. Majetok rolníckych krúžkov má hodnotu jeden a pol milióna zl. Boli preškolení 270. rolníci na poľnohospodárskych školách.

V súhlase so smernicami na V. zjazd PZPR a plánom rozvoja poľnohospodárstva sme obdržali dodatočné investície v hodnote 1 300 000 zl.

A teraz niečo o starostiah našej klubovne miestnej skupiny Spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Ešte stále nemáme pre klubovňu zariadenie — ani stoly, ani stoličky. Začína kultúrna sezóna, preto potrebujeme aj náradie pre prácu súborov.

JÁN KOVALÍK

LUBLIN

Obdrželi jsme dopis Vladimíra Hesse z Lublina, v némž nám podává zprávu o svých závazcích u příležitosti V. sjezdu PSDS.

1) Vykonání medailí pro Lublinskou estrádu ve třech velikostech

IMPERIALISTICKÁ PROPAGANDA, A NAJMĀ VYSIELAČKA SLOBODNÁ EURÓPA, STÁLE SA ZAOBERAJÚ ČESKOSLOVENSKOM. NEPÁCI SA IM NORMALIZÁCIA POMEROV V ČSSR, NEZODPOVEDÁ ICH PLÁNOM REALIZÁCIA MOSKOVSKÝCH DOHOD, SNAŽIA SA NAHOVORIŤ KOMU SA LEN DA, ŽE NEZODPOVEDÁ TO TIEŽ NÁRODOM ČESKOSLOVENSKA. POČÍTAJÚ S TÝM, ŽE NÁJDU NAIVNÝCH, KTORÍ ŽELANIA IMPERIALISTICKEJ PROPAGANDY BUDÚ BRAT ZA SKUTOČNOSŤ, ZA VÝCHODISKO K STVARŇOVANIU POSTOJA, SVOJHO I INÝCH. ZABÚDAJÚ, ŽE ĽUDIA RADŠEJ SA BUDÚ OPIERAŤ NA VLASTNOM ÚSUDKU, NA FAKTOCH, A AK NA SLOVÁCH, TAK NA SLOVÁCH TÝCH, KTORÉ HLÁSAJU ICH STRANÍCKI A ŠTÁTNI ČINITELIA.

ZURIVOSŤ IMPERIALISTICKEJ PROPAGANDY JE SPÓSOBENÁ PORÁŽKOU, KTORÚ UTRŽIL IMPERIALIZMUS V SÚVISLOSTI S ČESKOSLOVENSKOM. LEBO POČÍTAĽ S TÝM, ŽE SA MU PODARÍ VYRVAŤ MIEROVOU CESTOU TÚTO KRAJINU

Z RODINY SOCIALISTICKÝCH ŠTÁTOV, ŽE CEZ PRAHU A BRATISLAVU BUDE RAZIŤ CESTU NAJSKOR SVOJIM IDEÁM, A POTOM OZBROJENOU CESTOU ZÁPADONEMECKÝM REVANŠISTOM ČAKAJÚCIM LEN NA VHODNÚ CHVÍLU. TENTO PERSPEKTÍVNE PLÁNOVANÝ NOVÝ VIETNAM NA BREHOCH VLTAVY A DUNAJA SA NEVYDARIL A NIKDY SA NEVYDARÍ.

NÁRODY ČESKOSLOVENSKA TÚŽIA TAK PO NORMALIZÁCII, AKO AJ PO NIEČOM VIAC, CHCÚ A CHCELI, ABY ICH KRAJINA BOLA PEVNÝM ČLÁNKOM SOCIALISTICKÉHO TÁBORA. VEDLA UVEREJNUJEME VÝPOVEDE STRANÍCKYCH A VLÁDNÝCH ČINITEĽOV BRATSKÉHO ČESKOSLOVENSKA, V KTORÝCH ÚPRIMNE A OTVORENE VRAVIA O MNOHÝCH OTÁZKACH ZAUJÍMAJÚCICH TIEŽ NAŠE MENŠINY. DOMNIEVAME SA, ŽE TIETO VÝPOVEDE SÚ DOBRÝM MATERIÁLOM NA UVAŽOVANIE PRE KAŽDÉHO. VÝNIMKOU SÚ SAMOZREJME IMPERIALISTICKÍ PROPAGANDISTI A „PÁNI ZO SE“, KTORÍ BY CHCELI POČUŤ NIEČO CELKOM OPACNÉ.

**SOCIALISTICKEJ
JEDNOTE
VENUJME
VŠETKY
SCHOPNOSTI**

Arm. gen. Ludvík Svoboda — prezident ČSSR

**BOLI SME
A BUDEME
INTERNA-
CIONALISTI**

Alexander Dubček
prvý tajomník ÚV KSČS

• Aby sme udržali jednotu nášho ľudu, ktorá dnes rozhoduje o všetkom, musíme dôsledne — i keď zdlhavejšie — plniť princípy pojanuárovej politiky. Ústup od tejto politiky by znamenal roz-

• Výsledky moskovských rokovaní sú z našej strany výsledkom úsilia, nájst čestná a reálne východisko z danej situácie, ktorá dbá na životné záujmy a nádeje našich národov.

A celkom otvorené a s plnou zodpovednosťou by som chcel zdôrazniť, že dôsledné plnenie záverov moskovských rokovaní zároveň predstavuje jediné reálne a priateľske riešenie, a tým aj pre nás základňu ďalšej politiky. (...)

• Niet času na nejaké lamentovanie a náreky. Treba sa realistický pozerať na vec, zodpovedne a rozhodne pristúpiť k ďalšej práci. (...)

• Ak zdôrazňujeme, že sme pevne rozhodnutí pokračovať vo vývoji, ktorého základné kamene položilo januárové, aprílové a májové plénium ÚV KSČS, to samozrejme neznamená, že môžeme naráz riešiť celý ten príval problémov a požiadaviek, ako vznikali v tomto období. Bolo by to nereálne. Nezvládli sme ich napokon pôdym, a tým skôr by sme ich nezvládli dnes. Musíme sa však

pad politickej jednoty našej spoločnosti a neváham povedať i tragicke stretnutie spoločenských sil, čo všetko by znemožnilo i plnenie moskovského protokolu. (...)

• Ľudia sa nás v mnohých listoch pýtajú, či je naozaj možné spojiť úlohy z moskovského protokolu s cieľmi našej vnútornnej politiky. Som presvedčený, že tu nie je protiklad, ba naopak, v tom je východisko z dnešnej situácie. (...)

• Máme na zreteli i to, že v ďalšom našom vývoji sa musíme skutočne vyvarovať všetkých krajností, ktoré by mohli skomplikovať a stať sa nás ďalší vývoj. Musíme pracovať tak, aby tu nemali priestor žiadne tie sily, ktoré by eventuálne chceli využiť dnešné zložité obdobie na to, aby tu mohli skutočne pracovať v smere protisocialistických tendencií a ideí. (...)

• Treba, vážení priatelia, braf ako fakt, že v piatich socialistických krajinách vytvorili niektoré javy v pojanuárovom vývoji obavy a že tieto krajinu stratili dôveru k našej politike, najmä z hľadiska toho, že sa nedôsledne zabezpečovalo odstraňovanie tých niektorých negatívnych tendencií, na ktoré sme i my sami poukazovali, najmä na májovom pléne ÚV KSČS. (...)

1. Naša krajina bude ďalej pokračovať v pojanuárovom socialistickom vývoji, ako ho predurčili dokumenty zo zasadania vedúcej sily našej spoločnosti, KSČS. (...)

2. Zoči-voči realite posledných mesiacov a týždňov tak ako prv sme i naďalej súčasťou socialistického spoločenstva štátov, s ktorými nás viažu spoločné ciele a záujmy, a sme odhodlaní v záujme našich národov vzájomné vzťahy rozvíjať a upravovať.

3. Naše jediné východisko je teraz dané výsledkami rokovania našej delegácie v Moskve. Sme hlboko presvedčení, že politické riešenie vzniknej situácie je v záujme našich národov a národností, v záujme a v hlbokom súlade s cítením našej robotnicej triedy, rolníctva a inteligencie. Je teda v záujme socializmu ako spoločenského zriadenia, zaisteného na takej miere demokratických práv a slobód, ktoré nemôže ľudu zabezpečiť nijaká buržoázna demokracia. (...)

• Je proto na nás, abychom vŕni ústavé republiky prijali dnes taková zákonná opatrenie, ktorá budou dôkazom, že to se závere moskovských jednání myslí významne a že prijaté záväzky nechceme a nebudem obchádzet. Jsme presvedčení, že takto výto náš postoj bude zárukou, že se stejně významne a upřímně postaví k záväzkám vyplývajúcim z moskovského protokolu i druhá strana. (...)

• Chci proto vyjadriť presvedčenie, že naše dnešné jednání pines nový dôkaz toho, jak se Národní shromáždení hlásí ke své spoluzodpovednosti za správu státnych záležostí, jak chce spolu s presidentom a vládou republiky vyviesť túto zemi a její

náležite poučiť z vlastných chýb a nedostatkov, niekedy vyvolaných aj prenáhlenosťou alebo nerozhodnosťou.

Považujeme za nevyhnutné rozvíjať predovšetkým tie stránky pojanuárového vývoja, tie zámery aktívneho programu a programového vyhlásenia vlády, ktoré zdôrazňujú a rozvíjajú socialistický charakter nášho spoločenského zriadenia, jeho demokratickú a ľudskú tvár. (...)

• Vlasteneckú jednotu nášho ľudu z týchto dní treba teraz pretvárať na jednotu činorodej práce a spoločného obetavého úsilia o ďalší socialistický rozvoj našej vlasti. Nájdu sa azda ľudia, ktorí v tóto cesta trievaj a prospiešnej dennej práce nebudú vyzovovať. S nami však pôjdú čestní ľudia všetkých vrstiev našej spoločnosti, čo to myslia dobre so socialistickou budúcnosťou našej vlasti.

A tejto socialistickej jednote, statočnej a čestnej práci venujme všetky svoje schopnosti a sily!

(Z prejavu prezidenta ČSSR L. Svobodu na plenárnom zasadnutí NZ 13.IX.1968)

• V žiadnom prípade neumožníme nikomu protisocialistickú činnosť, ktorá by bola v rozpore s našou pojanuárovou politikou. Som presvedčený, že všetci statoční občania nebudú v týchto opatreniach vidieť útok proti snahám o spoločenskú angažovanosť, ale zo všetkých sôl pomôžu riešiť súčasné politické otázky. (...)

• I dnes, prirodzene, môžu protisocialistické sily a ich pozostatky napáchať škody v našom vývoji a plnení moskovských dohôd. Mali by k tomu iste i patričnú podporu imperialistickej sil, ktoré nikdy nepriali demokratizačnému procesu v našej republike, upevňovaniu socialismu v našej krajine. (...)

• Boli sme a budeme internacionalisti. Naše miesto je a bude rozhodne i v ďalšom čiobobí v socialistickom spoločenstve, v spolupráci s ľudom socialistických krajín a v jednote komunistických strán a revolučného komunistického hnutia. Nášmu ľudu sú blízke internacionálne zásady: najširšia a úprimná spolupráca národov na základe vzájomnej úcty, rovnoprávnosti, územnej celistvosti, nezávislosti a socialistickej solidarity. (...)

(Z televízneho prejavu prvého tajomníka ÚV KSČS A. DUBČEKA 14.IX.1968)

**ČESKOSLOVENSKO
JE A ZOSTANE
SOCIALISTICKOU
KRAJINOU**

Oldřich Černík, pred-
seda vlády

Josef Smrkovský,
predseda NS

**ZÁVAZKY
NECHCEME
A NEBUDEM
OBCHÁZET**

Závere moskovských rokovaní predstavujú politický dokument — komplex predpokladaných krovok k postupnej normalizácii života našej spoločnosti, vedúcich k upevneniu socialismu v ČSSR, k upevneniu pracujúcich, k upevneniu socialistického spoločenstva. (...)

• Veľmi nerozumne je domnievať sa, ako by bolo možné len ich formálne uskutočnenie. Potrebujeme statočnou, čestnou a rozumou politikou utvoriť záruky, že ďalší socialistický vývoj bude prebiehať v konsolidovaných podmienkach, že vedúca účna KSČS bude nadále zabezpečená, že nás socialistický systém a socialistické budovanie bude všeestrane zabezpečené. (...)

• Ubezpečujeme všetkých svojich priateľov i odporncov, že Československo je a zostane socialistickou krajinou, je a zostane súčasťou socialistického spoločenstva. (...)

(Z vyhlásenia vlády ČSSR predneseného predsedom vlády ing. O. Černíkom na plenárnom zasadnutí NZ 13.IX.1968)

lid opäť na cestu takového rozvoja socialistického zriadenia, ktorý uvolní všechny sily svobodné socialistické aktivíté našich národov. (...)

• Dovolte mi současne, abych na záver vyslovil za svou osobu plnou podporu všem navrhovaným opatrením, o ktorých bylo hovořeno jak v prohlásení vlády, tak i vystoupení prezidenta republiky, a ktoré, po mému soudu, predstavujú v dané situaci jedinou schôdnou a reálnou cestu k normalizaci a konsolidaci politických a hospodárských pomôr v naši zemi. (...)

(Z projevu predsedu NS J. Smrkovského na plenárnom zasadnutí NS 13.IX.1968)

Gustáv Husák, člen Predsedníctva ÚV KSČS a prvý tajomník ÚV KSS

DEMOKRATIZAČNÝ PROCES —

ATRIBÚT MODERNEJ SPOLOČNOSTI

VÝNATOK Z PREJAVU PRVÉHO TAJOMNÍKA ÚV KSS

Dr. GUSTÁVA HUSÁKA NA ZASADNUTÍ ÚSTREDNÉHO

VÝBORU SNF DŇA 17. SEPTEMBERA 1968

Bežne sa dnes hovorí: budeme sledovať našu pojanaúrovú politiku. Len sa obávam, že si každý pod tým predstavuje niečo iné, alebo mnohí si to vykladajú rôzne. A preto je potrebná diferenciácia. K problémom, ktoré súm stručne naznačili, sa nezaujímalo rovnaké stanovisko. Diferenciácia spoločnosti, ktorá u nás bola, viedla i k differencovaným prístupom, a to tak k niektorým základným problémom, ako čo je socialistická spoločnosť, čo je demokracia alebo socialistická demokracia, až po mnohých čiastkové otázky. Nie je nijaké nešťastie, že tu boli differencované názory. Pri rôznosti názorov, pri ich stretnaní, pri konfrontácii sa môže hľadať najsprávnejšie východisko.

Myslím však, že na také obdobie, aké tu bolo po januári, keď sa dostali do pohybu rôzne protichodné sily, žiada sa v politickom vedení zrelost, skúsenosť, jasnosť koncepcie, dôslednosť. Mnoho ráz sa o týchto veciach interne hovorilo a budú sa musieť domýšľať. V mnohých otázkach politického života bol u nás často živelny vývin. Živelnosť v politickom vývine je niekedy veľká hnacia, sila, ktorá pomáha, no niekedy môže viesť i do nebezpečenstiev a do katastrofy.

Otázka politického vedenia je neobyčajne dôležitá. Zoberme si jeden taký úsek, o ktorom sa často hovorilo, úsek masových komunikačných prostriedkov. Hovorilo sa o tom mnoho ráz. I ja som o tom hovoril, že pracovníci tohto úseku zohrali veľkú a podstatnú časť pracovníkov na tomto úseku veľmi pozitívnu úlohu. Na tom niesť čo meniť. Je neobyčajne dôležité utvárať novú atmosféru, vnášať do hláv ľudí nové myšlienky. Stala sa nám však od januára taká kuriózna vec, že z masovkomunikačných prostriedkov sa stala samostatná veľmoc, čo nie je nikde v nijakom štate na svete. Kto ovplyvňoval, kto riadil rozhlas, televíziu, tlač, kto usmerňoval tieto prostriedky nie v zmysle cenzúrnych opatrení, ale politicky, ideologicke? Nejdern očierňovať prácu čestných, statočných ľudí, ktorí pracovali na týchto úsekuach, ale to nie je v nijakom štate lahostajné, komu táto obrovská moc slúži, akými prostriedkami ovplyvňuje, čomu pomáha a čomu nepomáha. V mnohých otázkach však vývin nešiel tak, ako rozhodli stránice a vládne orgány, zodpovedné miliónom ľudí, demokraticky volené.

Slobodu tlače, zrušenie cenzúry počíjam za veľmi progresívny čin a za nevyhnutnosť rozvoja modernej spoločnosti. No taký výklad slobody slova, tlače, komunikácie, ako sa praktizoval u nás, neprípúšťa nijaká spoločnosť.

A takýchto otázok je viac. Naša spoločnosť bola v týchto mesiacoch — keď hovorí o negatívnych stránkach pojanaúrového vývoja — zaplavaná rečami. Bolo veľa rečí a omnoho menej skutkov. Bolo veľa rečí napr. o ekonomickej reforme, no málo sa urobilo pre jej realizáciu. Tak to bolo aj v iných oblastiach.

V týchto mesiacoch dostali sa do pohybu u nás aj antisocialistické sily. Človek o tom nerád dnes hovorí, nechce akosi nahrávať propagande spôza hraníc, ale keď sa chceme správne orientovať, musíme sami o týchto veciach hovoriť. Dostali sa do pohybu aj antisocialistické sily, tie sily, ktorých triedne korene za dvadsať rokov od februára 1948 nevymizli, nevymireli, zostali v hlavách ľudí, zostali v našej spoločnosti a v staršej alebo novšej podobe sa dostávali do politického života. Vedeli sime o tom a hovorili sme o tom mnoho ráz. Nejde len o to, že boli pokusy obnoviť sociálnu demo-

kraciu v českých krajoch, že tu boli pokusy obnovovať niektoré iné politické hnutia, ale že v podstate vo februári 1948 porazené sily sa teraz pokúšali znova legalizovať.

Boli rôzne sily, či už sa prejavovali v tých kluboch, ako bol KAN, alebo v pokusoch o formovanie politického katolizmu ap. Pritom všetko bolo za socializmus, každý v tomto štate. Nikto verejne nevyhlásil, že je proti socializmu, len si to niektorí predstavovali po svojom a po svojom si vykladali základný pojem socialistickej spoločnosti, politickej moci pracujúceho ľudu.

Podobne pokial ide o našu zahraničnú politiku, jej správne orientovanie je základom existencie a bezpečnosti štátu. Za tie mesiace pri oficiálном zdrazňovaní našich spojeneckých zväzkov súčasne nastali tendencie kritizujúce túto našu zahraničnú politiku, našu zahraničnú orientáciu. Pravda, tieto negatívne javy sa nestali určujúcim činiteľom nášho politického života. Určujúcim politickým činiteľom bolo zdravé jadro v pojanaúrovom vývine, ale negatívne tendencie tu boli. Do nášho politického života sa dostali aj lacné licitačné momenty, zahrávanie si s veľkými slovami, nadbiehanie náladám ap.

Do nášho politického života sa dostali prvky romantizmu, romantického rojčenia, hovorilo sa o takej slobode, o takej demokracii, čo ešte svet nevidel, o takej slobode tlače a slova, čo ešte nikdy nebola a nikde nie je. A tým sa uvoľnili aj cesty avanturizmu, dobrodružnosti a dobrodružných výpadov. Aj toto bolo súčasťou našej pojanaúrovej cesty. Spomínam tieto negatívne javy preto, že sa k nim vracať nemôžeme a nebudeme.

V našom vývine sa po januári prejavil aj ďalší nebezpečný moment — podceňovanie zahraničných súvislostí našej politiky. Každý vie zo svojho bežného života, že dobre žije, kto vie aspoň so susedmi dobre vychádzat. Túto zásadu musí rešpektovať aj štát a malý štát oveľa dôslednejšie. My sme podceňovali zahraničné súvislosti nášho vnútropolitického života. Nemám na mysli oportunistické kompromisnictvo najmä v principiálnych veciach, ale v politike je povinnosť vedenia zabezpečovať vývin štátu tak, aby bol bezpečný tak vnútri ako navonok, aby ľudia mali perspektívnu, aby vedeli, že môžu v pokoji žiť, pracovať, rovňať sa dnes, o mesiac, o rok, atď. A k tomu patria, samozrejme, vzťahy so susedmi, vzťahy so spojencami atď. To bol jeden z väznych nedostatkov našho pojanaúrového vývoja. Na to nestačia deklarácie — slovné deklarácie.

Udalosti, ktoré prišli v auguste, boli trpkým prebudením z jedného opojenia, ktoré u nás bolo. To, čo sa stalo v auguste, stalo sa bez súhlasu nášho politického a štátneho vedenia. Ale faktu je a trpko zasiahol do života našich národov. A ak kritika nášho predaugustového vývinu, kritika našich nedostatkov, uvoľňujúca sa priestor pravicovým a antisovjetskym silám sa udáva ako jedna z príčin tohto opatrenia, na to nestačí nám hovoriť o „suverenite“ a o „nezasahovaní“ atď. Máme právo obraňovať národnú, štátnu suverenitu, zabezpečovať ju je naša povinnosť, je však tiež našou povinnosťou zamyslieť sa, aké nedostatky boli u nás, aké chyb, či sme dostatočne zápasili a viedli dôslednú politiku, či sme naše vzťahy so susedmi a spojencami držali na tej úrovni, aby k takejto situácii neprišlo, je potrebné urobiť poctivú analýzu. Môžeme a máme právo poukazovať na chyby druhých, na nesprávnosť počinania druhých, ale musíme mať aj

čestný prístup k našim vlastným nedostatom, k našim vlastným chybám.

Otras, ktorý utrpeli naše národy, to vykľajenie z normálneho života, každodenného ľudskejho, ale i politického, inštitucionálneho, ten otras sa musí prekonat' veľmi poctivo, s rozumnou analýzou príčin a vyvodením záverov pre nás. Ukázalo sa, že naše národy, naši ľudia sú zrelí, sú vyspelí, vedia sa orientovať, vedia veci chápať. Myslím, že im treba v tvrdé veci hovoriť priamo, neobchádzať ich. Ak naozaj chceme vyviesť naše národy z tejto situácie, ak nechceme, aby toto provizórium trvalo neviem dokedy, aby sa krízys opakovali, aby sa naši ľudia znova dostávali do nebezpečných situácií, musíme hovoriť jasne a konkrétnie, a nie podkupovať si ľudí, nahrávať rôzny náladám. Je potrebné zaviesť sa toho, čo bolo v našom pojanaúrovom vývine negatívne a všetko pozitívne uchovať, uchrániť, udržať, nadvázovať na to v ďalšom vývoji.

Moskovské rokovania a dohovory dávajú východisko z terajšej situácie. Dávajú perspektívú našim národom. Sú ľudia, ktorí považujú moskovské dohovory za kapitoláciu, za diktát atď. Pravdaže, robili sa v situácii pre nás ľahkej, ale podľa môjho názoru je to pre nás priateľne a rozumné východisko zo situácie a dáva nám možnosť nielen obnoviť národnú a štátu suverenitu, ale možnosť spravovať si vlastný vnútorný život, riešiť si základné politické, ekonomicke, národné problémy, slovom, hľadať si, dovršovať a realizovať vlastnú cestu rozvoja socialistickej spoločnosti a rozvoja socialistickej demokracie.

Strnásť miliónov našich ľudí má právo od nás žiadať, aby sme urýchlovali túto prechodnú etapu, skracovali ju tak, aby sa postupný odchod vojsk a riešenie ostatných problémov čo najmenej zdržiaval. Nebudem sa báť verejne o týchto otázkach hovoriť, keď tento proces bude niekto narúšať. Sme zodpovední za pokojný život štrnásť miliónov ľudí. Poviem týmto miliónom ľudí, ako si predstavujeme náš prínces ku konsolidácii a nepochybujem o tom, kde bude podpora týchto ľudí. Už dnes ohlasy z fabrik a z rôznych iných pracovísk sú veľmi jednoznačne. Disciplinovanosť, sebadisciplína, ktorá sa dnes žiada vo fabrike, na poli, v úrade, musíme žiadať i v masových komunikačných prostriedkoch, v politickom živote práve preto, aby sme skrátili toto prechodné obdobie. Ide o to: upverejovať v našej spoločnosti socialistické sily a neumožňovať regeneráciu toho, čo nás tu z minulosti strašilo a robilo neprijemnosti. Teda ani návrat do situácie pred januárom 1968, ani nie návrat k byrokratickým, skostnatným, deformovaným metódam politického života, aký sme poznali pred januárom a najmä v päťdesiatych rokoch, ale ani avanturistické alebo nejaké romantické ilúzie a plány, ktoré tu niektorí ľudia pred augustom dávali do verejnosti. Ani jedno, ani druhé. Ak chcete, ani ľavý, ani pravý extrém. Ani návrat Novotrého režimu, ale ani návrat k dobrodružnému tendenciam, konceptiam a uvoľňovaniu poľa pre antisocialistické sily v našej spoločnosti. Chceme u nás novú náplň socialistickej demokracie, ako demokraciu pre široké ľudové vrstvy, pre miliónové vrstvy robotníkov, rolníkov, inteligencie, všetkých pracujúcich vrstiev, a nie ako príslužníkum pre nejaké malé skupiny ľudí. Táto ľudová náplň socialistickej demokracie, našej demokratickej koncepcie, tá sa musí prejaviť vo všetkých

článkoch štátneho, národného, spoločenského života, tak ju musí pocítiť každý občan, každý pracujúci človek. To je podstata vnútornej náplne socialistickej demokracie, že sa ona musí prejaviť vo vnútornom živote vedúcej politickej sily — komunistickej strane, v ostatných politických stranach, že musí preniknúť týmto veľkými spoločenskými organizáciami, odborovým hnutiu, mládežou, organizáciou žien, roľníckym zväzom, aby každý človek cítil ten slobodnejší demokratický priesitor. Do novej situácie sa dostanú naše národy tým, že v pomerne krátkom čase sa má realizovať zákon o federatívnom usporiadaní nášho štátu, že sa uzákonia staré túbzy slovenského národa, utvoria sa nové vzťahy medzi slovenským a českým národom. Nebudem nijakým spôsobom zdržiavať prácu v tejto oblasti, ako to niektoré hlasys žiadajú. Práve naopak. Čím skôr vyriešime vzťahy medzi našimi národmi a národnosťami, tým pevnnejší bude nás štát, a tým viac sa budeme môcť venovať ostatným problémom ekonomickým, politickým a ďalším. Napriek tomu, v súvislosti s tým sme povinní statočným spôsobom vyriešiť aj vzťah Čechov a Slovákov k národnostným skupinám, na Slovensku predovšetkým k maďarskej a ukrajinskej. Má sa to riešiť dvoma zákonmi: ústavným zákonom o všeobecných zásadách postavenia národnostných skupín v Československu a potom konkrétnym zákonom v slovenských a českých podmienkach, v našom prípade zákonom Slovenskej národnej rady, ktorým sa vyriešilo postavenie maďarskej a ukrajinskej národnostnej skupiny. Aj s touto otázkou sa musíme poctivo, demokraticky a statočne vyrovnáť, jej riešenie bude veľkým konsolidáčnym činom v našom štátom živote.

Súdruhovia, je tu problém našich medzinárodných vzťahov. V moskovských dohovoroch sa o tom veľmi jasne hovorí, nakoniec sami nadvážujú na linii našej zahraničnej politiky z predchádzajúcich rokow a z pojanaúrového vývoja. Spojenecké zväzky so Sovietskym zväzom a so socialistickými štátmi, Varšavská zmluva sú základom bezpečnosti nášho štátu. Všetci to vieme a zároveň vieme, že ani iná zahraničnopolitická, obchodno-politická, vojensko-politická, orientácia nášho štátu nie je možná. I z týchto vecí, z týchto konštatovaní treba postupne tiež vyvodiať závery, že patrime k socialistickému táboru, že sú tu vo svete rozpory medzi týmto socialistickým táborom a medzi západnými kapitalistickými štátmi a zoskupeniami štátov. Treba vedieť, kde patrime, treba vedieť, prečo tam patrime, treba vedieť, že je to základ bezpečnosti nášho štátu a postupne obnovovať dôveru, ktorá bola narúšená augustovými udalosťami, obnovovať dôveru medzi našimi štátmi a ten zmatok, lebo i to urazenie a poníženie, ktoré v hlavách niektorých našich ľudí bolo, musí prebolieť: musí sa dosťať do normálnych vzťahov ako medzi štátmi, ktoré vedľa seba žijú, ktoré spolu obchádzajú, ktoré so sebou susedia, ktoré sú spojené mnohými zväzkami. Normalizácia vzťahov v tejto zahraničnopolitickej oblasti je nevyhnutný dôsledok celej našej štátnej konceptie. A netreba sa báť o tom hovoriť, je to naša štátnej koncepcia. Kto si chce hrať na lacné heslá, lacné agitácie, nech si hrá. Myslím si, že ľudí to veľmi skoro prejde. Aby tých štrnásť miliónov našich ľudí jasne vedelo, kde sú jeho reálne interesy ekonomické, politické, kde sú reálne zábezpečky pokoja v tomto štáte a aké možnosti, aké perspektívy vo vnútornom vývoji sa nám tu ukazujú.

Priemysel A turistika • Súčasnosť A perspektívy

Ak dnes vidíme, že život na Podhale sa podstatne zmenil, mali na to vplyv dva základné činitele: pokračujúca výstavba priemyslu, ako aj postupný rozvoj turistiky. Tu sú niektoré údaje: roku 1939 mimo poľnohospodárstva bolo zamestnaných v Nowotarskom okrese 1900 ľudí. Roku 1964, v roku, keď sa konal IV. zjazd strany už 27 000 a tento rok 30 500 z toho asi 9 000 v nowotarskom obuvníckom kombináte.

Systematicky boli tiež zvýšované investičné náklady v štátom hospodárstve. Roku 1963 investície v prepočítaní na jedného obyvateľa činili 1165 zl a tento rok už 1556 zl. V priebehu posledných piatich rokov bolo investovaných v národnom hospodárstve nášho okresu viac ako miliard zlých.

Druhým činiteľom, ktorý má vplyv na hospodársku aktívizáciu Podhala a rast zámožnosti obyvateľov je turistika.

Každý rok navštievia okres viac ako 2,5 milióna ľudí. Jední sa tu zdržujú dlhšie, iní len niekoľko dní. Okolo 230 tis. návštevníkov plaví sa pltami po Dunajci.

Tento veľký počet turistov vyžaduje si systematickú starostlivosť o zaistenie nocľahovej základne a zásobovanie potravinami na patričnej úrovni. V tejto oblasti v medzijazdovom období nastali kladné zmeny.

Sieť maloobchodných predajní sa zvýšila zo 748 roku 1963 na 940 v tomto roku. Ak pred 5. rokmi mali sme len 67 štátnych maloobchodných gastronomických podnikov so 6613 miestami, dnes máme 87 so 7514 miestami. Súčasne disponujeme 272 nocľahárenskými objektami, v ktorých sa môže ubytovať 45 tis. osôb.

Tento systematický rast spriemyselnene okresu a rozvoj turistiky má veľký

vplyv na zámožnosť obyvateľov Podhala. Zreteľne sa to odráža hoci len v úsporách obyvateľov. Roku 1963 obyvatelia okresu na 32 700 vkladných knižkach mali úspory vo výške 70 miln. zl. V minulom roku počet vkladných knižiek stúpol na 58 900 a úspory činili 201 miln. zl. V tomto roku zaznamenávame ďalší rast počtu vkladných knižiek i peňažitých úspor.

Tieto celkové údaje sú optimistické, tým viac, že sa rysuje ďalší, nutný rozvoj okresu hlavne vo výstavbe priemyslu a v rozvoji turistiky. Investície tahto druhu sú nutné najmä pre Spiš a Oravu a pre oblasti priliehajúce k tomuto rajónu. Lebo na Spiši a Orave zaznamenávame naďalej — napriek pracovným možnostiam v NZPS a rozvoju turistiky, čo som už spomína — určité rezervy pracovných sôl. Dodačne má na túto situáciu vplyv mnohotestnosť rodín a vstupovanie do produkčného veku mladého pokolenia, ako aj postupujúca mechanizácia poľnohospodárstva, ktorá eliminuje potrebu fyzickej práce v oveľa väčšom stupni, ako to bolo voľakedy.

Tak teda najdôležitejším problémom Spiša a Oravy je plné využitie nadmerneho množstva pracovných sôl.

NAJDÔLEŽITEJŠÍMI POŽIADAVKAMI SPIŠA A ORAVY SÚ:

- ZRIADELIE ATRAKČNÝCH TURISTICKÝCH OBLASTI
- VÝSTAVBA PRIEMYSELNÝCH PODNIKOV
- PATRIČNÉ OBHOSPODÁRENIE PRIEHRADY NA DUNAJCI.

Tieto otázky sú základným obsahom diskusií pred V. zjazdom strany na území Spiša a Oravy. V kontexte tejto

diskusie chcel by som vyjadriť moju mienku o tejto téme.

Uzatvárame obdobie, ktoré nás delí od IV. zjazdu. V opredí o tézy schválené na XII. pléne KC PZPR, v priebehu úprimných a srdečných stranických predjazdových diskusií, vytýčujeme súčasne smery rozvoja okresu (v tom Spiša a Oravy) na najbližšie roky.

V podmienkach Nowotarského okresu najbližšie roky mali by priniesť výstavbu malých podnikov na území Spiša a Oravy. Chceme, aby to boli, o. i. filiálky nášho nowotarského obuvníckeho kombinátu. Na potreby rozvoja priemyslu v tejto oblasti poukazoval výbor KW PZPR na schôdzki, ktorá sa konala tento rok v NZPS.

Bude potrebné zvýšiť požiadavky voči už jestvujúcim tak priemyselným, ako aj komunálnym podnikom v smerе ich ďalšieho rozvoja. Značné rozšírenie si vyzaduje obchodná sieť. Lebo na tomto úseku máme najväčšie nedostatky a to tak v samotnom Nowom Targu, ako aj v okrese. V najbližších rokoch mali by byť budované chaty, motely, reštaurácie a jedálne v takých oblastiach ako: Zubrzyca, Zabornia a Morskie Oko — Włosienica i iné.

Avšak hlavným problémom na ktorom sa bude sústreďovať naša pozornosť je výstavba vodnej nádrže v Czorsztyne a turistické obhospodárenie jej pobrežia.

Chceli by sme sa pri tejto dôležitej investícii vyhnúť mnohých záporných dôsledkov vyplývajúcich obvykle z chaotického obhospodárenia prilahlých rekreačných terénov. Najmä preto, že časť budovaných objektov má zodpovedať medzinárodným normám, t. j. uspokojovať požiadavky zahraničných turistov.

Okres a vojvodské orgány predkladajú návrhy smerujúce k tomu, aby Hlavný výbor pre fyzikultúru a šport mohol určiť patričné úveru na turistické investície, ktoré by boli projektované a potom budované komplekne, v celej oblasti obklopujúcej záлив na Dunajci.

Takéto turistické obhospodárenie priehradu dalo by mnohé ekonomicke zisky, najmä však úspory pri vyzbrojení terénu, realizovaní plánu komunálnych služieb a v samotnej výstavbe. Komplexná realizácia plánu turistického obhospodárenia neskôr by dovoila, aby zainteresovaným inštitúciám boli odovzdávané už vybudované úplné objekty, ktoré by potom vracať úveru vynaložené na ich výstavbu.

Chceli by sme sa tiež vyhnúť niekonásovému vyvlastňovaniu tých istých občanov z majetkov preberaných pod stavbu priehradu a potom pod turistické objekty.

Výstavba a adaptácia jestvujúcich budov na nocľahové miesta v oblasti priehradu, mala by nám dať 2 100 lôžok hotelového charakteru, 700 lôžok v rekreačných striediskách a 800 campingových lôžok, 3 motely s benzínovými pumpami ako aj 240 lôžkami. Plánujeme tiež výstavbu 5 prístavov s pomocnými objektami a nákup dopravnej lode, ktorá bude súčasne obsluhovať turistický ruch a bola by aj dopravným prostriedkom. Chceli by sme tiež vybudovať sedačkový výťah, 5 veľkých a 8 malých zjazdárskych dráh pre sane, ktoré by patrili k stálej nocľahárskej základni.

Plány na najbližšie roky sú atraktívne a budú si vyžadovať plnú angažovanosť celej spoločnosti ako aj mnoho iniciatív našich stranických organizácií i orgánov.

DEVY SLOVENSKÉ

PÔVABNÉ KRÁSNE

JEMNÉ MILÉ

VIECHÁRSKA HISTÓRIA

Boli sme vinšovať priateľovi na meno. Zišli sme sa už sami dobrí známi. Ženy sme opustili, nech sa zabávajú samy, a my sme sa usídli do kuchyne, kde sme pili dobré víno, varili čiernu kávu a v dobrej nálade rozhovorili sme sa o našej mladosti. Čierna káva bola výborná, v tom je môj priateľ veľkým majstrom. Preto je vraj taká dobrá, lebo ju vari v obyčajnom hrnci, a nie vo všelijakých mašinách, čo majú rúrky a skrutky. Ináč varenie čiernej kávy patrí mužom, ako aj varenie hovädzej polievky a guláša. Toto troje ženy nevedia uvarit, okrem jednej, mojej známej, pani Eleny, lenže, tá, keď varí hovädzu polievku, každúho vyženie z kuchyne, a preto recept najlepšej polievky na svete ostane navždy tej veľkým tajomstvom.

Ked' sa i naša mladosť minie a s ňou všeličo iné, predsa, vtedy nám je ešte dobre, dokým môžeme spomínať na mladé roky. A keď si človek vypije, zafajčí, hned je inakší, — hovorieval jeden môj priateľ, no a my sme si vtedy vypili a zafajčili, a hned sa naše utrápené tváre vyhladili a naše myšlienky túlali po príjemných kútoch života a o tých sme potom až do neskorej noci hovorili, keď sme sa so svojím domácim pánom srdečne rozlúčili, jednak preto, že bolo už neskor, no aj preto, že už nebolo vína.

Hustý dym zapĺňal malú kuchynu a my, sediac okolo dreveného stola, cítili sme sa, akoby sme boli pod viechou. Ach, viechy!

Pamäťame sa ešte na všetky viechy. Bola tam brána a lacná zábava. Pri jednom stole zišli sa ľudia rozličných povolaní a národom. Pilo sa víno mladé, extrá mladé, staré a ďástra staré a pilo sa aj víno červené, ktoré bolo o korunu lacnejšie.

Ked' sme krátko po roku 1918 došli do Bratislavu a usídili sa tu, vtedy viechy ešte inakšie vyzerali a viechári, hoci neboli chudobní, ved' každý mal malý domček, ale neboli to ešte tí naťukaní boháči, akými sa stali neskôr, boli ešte skromní a vľúdní a každého hosta si neobyčajne uctili.

Capovalo sa vtedy len pod bránou, stolov nebolo a hostia stáli pri stene s policami, na ktoré si kládli svoje dvoj- alebo trojdecové poháre. Na litre sa víno málodky objednávalo, stalo sa to obyčajne len vtedy, keď o trhových dňoch zastali s vozmi pred viechou záhoráčki furmani.

Neskôr si však hosti začalo pribúdať a viechári otvorili kuchyne, kde nastavali stoly. To sa už potom po hodlnejšie pilo. Bola nás vtedy veľká spoločnosť mladých novinárov, spisovateľov, maliarov a sochárov, ktorá sa denne pod viechami stretávala, aby si podebatovala o literatúre a v dobrej nálade zaspievala. Spieval pod viechou do toho času nebolo zvykom, a preto kralhuberi s otvorenými ústami dívali sa na nás a počúvali naše slovenské piesne.

Pod viechou sa čapovalo len dva týždne, potom ju zatvorili a otvorili viechy nové, do ktorých sme sa prestáhovali. Každé dva týždne otváralo sa niekoľko nových viech, ich mená noviny uverejnili už dva dni predtým, a my sme ich čítali so záujmom ako dnes diadélný program.

Posledný večer, keď sa stará viecha zatvárala, prišiel na každý stôl liter vína zadarmo a za kôš pagáčikov. Aj tie boli grátsi. A keď sme o polnoci odchádzali, viechári so svojou ženou, deťmi a služobníctvom stáli pri bráne a každému hosťovi podávali ruky a srdečne sa s ním rozlúčili ako so svojím dobrým známym. A každému osobitne povedali, aby prišiel zase.

Druhý deň išli sme potom do novej viechy, ale hned v prvej sme sa neusalašili natrvalo. Prvý deň sme pochodili všetky viechy a hľadali sme, kde je víno najlepšie. Strhli sa vtedy väšnivé debaty a niekedy potrvávali i tri dni, dokiaľ sme sa konečne na jednej z nich nedohodli a v jednej nezakotvili.

Hosti boli pod viechami čím d'alej, tým viacej. Česi, ktorí došli za úradníkov do Bratislavu, naučili sa piť víno a zaplavovali viechy. Pod bránou a v kuchyni bol už mälo miesta, a preto viechári vyhádzali nábytok z izieb a rozostavili tam stoly a lavice alebo stoličky pre hostí.

Viechári boli ľudia zvláští. Boli to Nemci, ktorí sa pred niekoľkými sto rokmi sem prisťahovali. Boli konzervatívi, žili v najprísnejšej uzavretosti pred ostatným obyvateľstvom, ženili sa a vydávali medzi sebou a beda bolo tomu, kto z nich tento zákon prekročil. A čím viac bohatli, tým boli spupnejší a sebavedomejší, tým viac opovrhovali každým, kto nepatrial do ich kasty.

Ale čo nezmôže láska!

Viechári mali pekné dcéry, ako to náš básnik napísal, krv a mlieko. Líčka im prekvitali a na hosti sa milučko usmievali. A tak sa stalo, že jedného dňa pre-

budilo sa hlavné mesto Slovenska na veľkú a neuveriteľnú senzáciu. Istý slovenský úradník ide si brať viechársku dcéru.

Lad bol prelomený. Potom už takýchto prípadov pribúdalo.

Aj môj priateľ, ktorému sme prišli blahoželať na meno, vzal si za ženu viechársku dcéru. Ani tento sobaš sa neobišiel bez škandálov. Bola to hotová tragikomédia, ktorú mi priateľ a jeho žena ochotne dovolili opísať.

Bratislavský viechár Jozef Hauser mal krásnu osiemnásťročnú dcérku, sviežu ako zo stromu odtrhnutá broskyňa. Jemný a nedotknuteľný peľ nevinnosti bol nadýchnutý na jej červené líčka a oči mala jasné ako krištáľová voda. Bola vychovaná v skromnosti, v zbožnosti a vo veľkej úcte k rodičom. Obsluhovala pod viechou a prepletaťa sa pomedzi stoly ako veverička.

Pod viechu chodieval i mladý Ondrej Kaluža, bankový úradník, jediný a nádejny syn, Slovák od kosti, dvadsaťosemročný. Bol vo veku, keď je už najvyšší čas, aby mladý muž začal uvažovať o tom, založiť si rodinu, viesť domáci usporiadany život a postarať sa o svojich potomkov.

Práve vtedy pod viechou u Hauserov uvidel slečnu Licinku. Od toho času nevynechal ani deň, čo by nebol sedel pod viechou. Prišiel pod viechu už popoludní a zostal tam až do zatváracej hodiny, divajúc sa stále na mladú a krásne stvorenie.

Aj Licinke sa zapáčil tento skromný mladík a ich zraky sa stretávali čím d'alej, tým častejšie. Otec a matka stáli za šenkárskym pultom a striehli na hostí i na dcéru. Hostia aby boli poriadne obslužení a dcéru aby chránili od zla, ktoré na ňu číhalo pri každom stole. Vtedy, keď spozorovali, že ich dcéra postáva pri jednom stole viac, ako by bolo potrebné, a keď videli, že pri tom stole sedáva mladý muž, ktorému pohľad blíži, keď sa zadíva na Licinku, keď je všetko spozorovali, vtedy bolo už neskor. Licinka bola vtedy už do toho mladého pána na smrt, ale na smrt zaľúbená.

Licinka učila sa vtedy hrať na klavíri, čo ostatní viechári pokladali za bezbožnú novotu, ale nedalo sa nič robiti. Licinka mala náramne rada hudbu. Len vtedy totiž, keď išla na klavírne hodiny, mohla sa stretnať so svojím Ondrejom.

Ondrej mal s Licinkou väzne úmysly, a preto sa jedného dňa dohodli, že sa vyberie k jej rodičom a požiadá o jej ruku.

Bol to hrozný deň, keď sa doma zverila so svojím tajomstvom a so svojimi plánmi do života. Otec zúril a lámal nábytok, preklinal všetkých slovenských bohov a mamička dostala srdečný záchvat. A Licinka v kúte plakala a triasla sa ako vydesené vtáčka.

— Že k nám príde ten trhan v nedeľu pýtať fa o ruke? — reval otec, že sa až susedia zbiehali. — No len nech príde, keď sa opováži, však ja mu ukážem chodiť nám za dcérami, ukážem tomu loptošovi skade ruká skade noha!

— Ved' je to bankový úradník a onedlho bude disponentom, aj rodičov má poriadnych, — opovázila sa odporovať Licinka, posilňovaná svojou veľkou láskou.

— Ved' ja mu kosti polámem, keď sem príde. Ved' sme my to už tušili, že sa niečo chystá. Nuž ale taká opovážlivosť! Nech si hľadá ženu medzi svojimi. A dosť, už ani slova!

Na druhý deň, keď sa Licinka s Ondrejom stretla, s hrôzou mu rozpovedala, čo bolo doma, a prosila ho, aby k nim v nedeľu nechodil, lebo bude zle. Ale Ondrej Kaluža bol z tvrdého dreva vykresaný.

— Chceš byť moju ženou? — opýtal sa jej ešte raz.

— Chcem.

— Tak potom nás ani tisíc čertov nerozdroji, nie tvoj zúrivý otec. Povedz doma, aby ma v nedeľu čakali, že príde!

Prišla nedeľa, Ondrej sa vyobliekal do čierneho a vybral sa s kyticou do Hauserov.

Starý Hauser a jeho žena vypočuli mladého muža so zaťatými pásťami a potom mu Hauser povedal:

— A teraz sa prakte z môjho domu, lebo vás dám zmlátif.

— To by som rád videl, — povedal pokojne Ondrej.

— Tak to hned uvidíš, ty oplan, — a zareval: — Hans, Johann!

Z druhej iby sa vyrútili dva mládenci s viničnými štekmi a začali chudáka pytača mlátiť hlava-nehlava, potom ho schytli a vyhodili pred bránu na ulicu.

Pozbieral sa, utrel si zakrvavenú tvár a oprášil si šaty. Na poschodí uvidel uplakanú Licinku. Usmial sa na ňu, ako vedel, srdečne jej kývol na pozdrav a zavolał do videnia.

Druhý deň na poludnie, pán Hauser práve obedoval, otvorili sa dvere a zjavil sa v nich Ondrej Kaluža. Bol zase v čiernom, len miesto toho, aby v ruke držal ruže, mal v nej hrubý štek.

— Pán Hauser, — povedal mu pevným hlasom, prišiel som k vám, aby ste ma odprosili za včerašok. Keď to tejto minúte neurobíte, tak vás vyobšívam.

— Co si to dovolujete, vy čirkáš!

Ondrej otvoril dvere a za dverami Hauser uvidel niečo, od čoho mu krv zmrzla v žilach. Stálo tam deväť Ondrejových kamarátov a dvaja už držali Hansa a Johanna za golier.

— Tak naňo! — zavelil a kamaráti sa vrútili do izby, lapiaci milého viechára a začali ho mlátiť štekmi tež hlava-nehlava.

Ondrej sa na to všetko díval s božským pokojom.

— Dosť už! — rozkazal. — A teraz, pán Hauser, ak môžete ešte chodiť, nech sa vám páči do šenku, aby ste sa zúčastnili našej zasnúbnej hostiny. Vaša žena, moja budúca drahá testiná, a vaša dcéra, moja budúca verná manželka, už tam na vás čakajú.

Hauser sa neprotivil a podporovaný ochotnými rukami dotackal sa pod viechu. Brána bola zatvorená a celá viecha obsadená Ondrejovými kamarátmi, z ktorých niektorí stáli na stráži a ostatní sedeli pri stoloch, na ktorých boli pečené husi a iné mäso. Boli tam asi dvadsať Ondrejovi známi.

— Tak, pán Hauser, doneste zo svojho najlepšieho vína. Prineste to extra staré, to je dobré!

A čo mal starý robiť, keď sa zadíval do usmievavých, ale pritom odhodlaných tvári Ondrejových kamarátov. Nosil liter za litrom, vzdychal a stenal. Licinka s mamkou sedeli pri stole schülené, pritlačili sa k sebe, neodvážiac sa povedať ani slova.

Táto podivná zásnubná hostina netrvala dlho. Kamaráti sa najedli a napili a Ondrej všetko zaplatil. Peniaze za víno položil na šenkársky pult. Potom sa poklonil, postránečnej pani matke, tak ako sa sluší, božkal ruku a úctivo sa odporúčal.

— A Licinka, ty ma nebožkáš?

Licinka chvíliku váhala, ale potom vyskočila a hodia sa svojmu Ondrejovi okolo krku.

— Zbohom, Licinka, o krátky čas prídem po teba!

— Môžete si ju hned vziať, — povedal starý Hauser,

— lebo už nie je moju dcérou, vydedím ju.

— Tým lepšie, — povedal Ondrej, vzal Licinku za ruku odišli.

A ako sa skončila táto podivná história?

Nie inak, ako sa takéto histórie končia. Ondrej odviedol Licinku k tete a onedlho sa vzali. Pani Kalužová o rok bola už šťastnou mamičkou zdravého synčeka, ktorého pokrstili podľa zúrivého starého otca.

O niekoľko mesiacov to už pani Hauserová nevydržala a navštívila dcéru i vnúčika. Plakali pri jeho postieľke od radosti, keď sa malíčký pán Kaluža na ňu usmial.

Doma spustila na starého:

— Bola som u dcéry a videla som tvojho vnuka. Mal by si ho vidieť, akoby ti z oka vypadol.

Ženám nehodno veriť. Preto starý viechár kúpil dreveného koníka a pobral sa o niekoľko dní k mladým, aby sa na vlastné oči presvedčil, či je to pravda.

UWAGA!
ATRAKCYJNY DOROCZNY
KONKURS „ŽIVOTA“
Z CENNÝMI NAGRODAMI

CZY PRZYSTĄPIŁIŚCIE JUŻ DO POZYSKIWANIA PRENUMERATORÓW „ŽIVOTA“ NA 1969 ROK?. CZAS NAGLI — OSTATECZNY TERMIN DO 10 GRUDNIA. KAŻDY DORECZYCIEL POCZTOWY, AKTYWISTA TOWARZYSTWA KULTURALNEGO CZECHÓW I SŁOWAKÓW W POLSCE, KAŻDY CZYTELNIK MA SZANSE ZDOBYCIA NAGRÓDY RZECZOWEJ WARTOŚCI OD 100 DO 500 ZŁ. POD WARUNKIEM POZYSKANIA JAK NAJWIĘKSZEJ ILOŚCI PRENUMERATORÓW „ŽIVOTA“ NA 1969 ROK. CELEM ZAKWALIFIKOWANIA SIĘ DO UDZIAŁU W KONKURSIE NALEŻY LISTY POZYSKANYCH PRENUMERATORÓW WRAZ Z DOWODAMI WPŁATY POCZTOWEJ (KTÓRE ZWRACAMY) PRZESŁAĆ DO REDAKCJI „ŽIVOTA“ (W-WA AL. JEROZOLIMSKIE 37).

ROZWIĄZANIE KONKURSU JUŻ W STYCZNIU 1969 ROKU. NAGRÓDY CZEKAJĄ NA WAS, MY CZEKAMY NA WASZE ZGŁOSZENIA!

NA STRÁŽI

HRANIC
MÍRU
A POKROKU

Boj polského národa s okupantem byl skutečnou velkou frontou 2. světové války, která se nejdéle udržela: 2 078 dní. Polsko bojovalo nejdéle ze všech států protihitlerovské koalice a také přiměřeně k tomu přineslo nejvíce oběti a bylo nejvíce zničeno.

Hle, hrůzostrašná statistika biologických ztrát, které postihly polský národ a zařadily Polsko na druhé místo. Porovnejme: Sovětský svaz — 7 milionů lidí, Polsko — 6 milionů 38 tisíc (v přímých bojových akcích padlo 644 tis. osob), Jugoslávie — milion 706 tisíc, Francie — 653 tisíc, Holandsko — 200 tisíc, USA — 187 tisíc. Znamená to, že na každých 100 obyvatel ztráty na lidských životech činí: 22 Poláků, 10,8 Jugoslávů, 7 Řeků, 4 obyvatelé SSSR, 1,5 Českoslováků, 1,5 Francouzů, 0,8 Angličanů a 0,14 obyvatel USA. Kromě toho po válce bylo v Polsku 590 tis. invalidů, z toho asi 100 tisíc válečných.

Polsko ztratilo 38 procent národního majetku, 65,6 procenta průmyslu bylo kompletně nebo částečně zničeno. Ne-návratně zmizely drahocenné knižní sbírky, archív a historické památky. Města byla většinou ruinami. Ve Varšavě zničení činilo 75%, v Gdaňsku 55%, ve Wrocławiu 65% a ve Stettině 45%. Ve vesnicích bylo zbořeno nebo spáleno každé čtvrté stavení, polovina půdy byla neobdělána, zničena byla žel. doprava, automobilová a lodní doprava neexistovaly.

Seznam ztrát polského národa, který v atmosféře nejkrvavějšího hitlerovského teroru na polských zemích se zmohl na největší úsilí v průběhu svých dějin a brání se proti exterminaci je dlouhý a tragický.

V ofenzivním boji působil vrahům obrovské ztráty a vázal značné vojenské sily.

Hned v prvních dnech po tragickém září vznikaly polské oddíly, které bojovaly na všech evropských frontách

i v jiných světadilech. Z těchto válečných činů obzvláště velký význam měla účast polských leteckých vzdělých o Anglii. Z celkového počtu 1 733 (a podle jiných pramenů 2 375) sestřelených německých letadel, 203 sestřelených a 35 pravděpodobně sestřelených si zapsali Poláci na své konta. V konečné etapě této bitvy byl každý pátý letec britských stíhaček Polák.

V zemi po pětadvaceti dnech zářijové kampaně několik vojenských oddílů nesložilo zbraň a vedlo dále s velitelem majorem H. Dobrzańskym (pseudonym Hubala) boj proti Němcům až do května 1940. Na výzvu Polské dělnické strany, založené polskými komunisty, daly se do boje první úderné oddíly partyzánské Lidové gardy (GL). Krajová Rada Narodowa, která vznikla iniciativou PDS (PPR) a která politicky reprezentovala polský národ, vytvořila 1. I. 1944 Lidovou armádu (AL), jejímž základem byla GL a revoluční mládežnická organizace Związek Walki Młodych. 22. července 1944 se stala AL součástí obrozených ozbrojených sil polského národa zformovaných na území Sovětského svazu v květnu roku 1934 díky bratrské pomoci SSSR.

Zemská armáda (AK), která byla se stavěna v únoru 1942 jako část ozbrojených sil, podřízených emigrační vládě v Londýně, řídila vojenský výevík, vojenskou diverzi, organizaci sabotáže, propagandy a rozvědky až do chvíle plného rozvinutí lidového partyzánského hnutí GL, AL a BCH. Díky jejich činnosti spojenci získali údaje o německých raketových zbraních V-1 a V-2. Také další organizace a skupiny tvořily své bojové organizace pro boj s okupantem. Mobilizace polského podzemí byla tak všeobecná, že pouze Sovětský svaz a Jugoslávie, která měla výjimečně výhodné přírodní podmínky pro partyzánské hnutí, měly větší partyzánské armády než Polsko.

Tato široká fronta partyzánských akcí způsobila, že od roku 1943 byla „Gene-

rální gubernie“ uznána hitlerovci za oblast partyzánské války a množství německého vojska na polském území se zvýšilo na více než třicet divizí, t.j. asi 850 tisíc vojáků. Bylo zde také několik výběrových jednotek SS. Stažení těchto jednotek z východního frontu, kromě ztrát způsobených na transportech vojska, zásobování a zbraní, bylo nejdůležitějším strategickým efektem boje polského podzemí. Na frontu nedojelo 1 200 — 1 300 vlaků, které vezly vojenskou výstroj a potraviny přes polské území.

Když před čtvrt stoletím, ve dnech 12. — 13. října 1943 na bitevním poli u běloruského městečka Lenino vojáci 1. pěší divize Tadeusze Kościuszka dobyli své první vítězství, otevřeli současně nové období válečné tradice Polského vojska — lidové armády, sloužící zájmu polského lidu. Později přišel Lublin a bitva nad Vislou v oblasti warecko-magnuševské, válečná cesta Varšava — Pomořansko — Berlín s nesmírně krvavými bitvami u Kolobrzehu. Dobývání Odry, Nisy a bitva u Budišina — to jsou další etapy válečných operací ozbrojených sil I. a II. armády Polského vojska, které měly v tomto období již asi 450 tisíc vojáků. V této době v pravidelných vojenských útvarech bojovalo na západních frontách asi 200 tisíc polských vojáků.

Když u příležitosti 25. výročí založení lidového Polského vojska vzpomínáme na všechny válečné činy, nezapomeneme ani na účast 2. armády Polského vojska v pražské operaci. Začala se již po dobytí Berlina a skončila se po bezpodmínečné kapitulaci Německa. Provedením této operace byla osvobozena větší část Československa s Prahou a byly rozbity poslední strategické skupiny nejzachovalejší a nejpočetnější ústřední armády čítající 900 tis. — které nerespektovaly kapitulaci Německa a pokoušely se probít za Labe. 2. armáda Polského vojska uděřila na nepřitele v rámci 1. ukrajinského fronty.

tu, osvobodila řadu českých měst až k Mělníku a její předsunutá tanková jednotka dojela 11. května v osm hodin ráno až do předměstí Prahy.

Nebyla to tedy pouze symbolická význačná účast polského národa na vitézství v boji s Hitlerismem. V konečné fázi války dokonce i mohutná sovětská armáda byla unavena a prořídila lítý strašných bojů a jedenáct polských divizí útočilo již v první linii za Odrou a Nisu v útočném pásmu, které činilo 16 procent z celé fronty. A to byla reálná pomoc. Přihlížeje k bojům třech polských divizí na Západě, lze postavit Polsko na čtvrté místo — po třech velmocích — v celkovém válečném úsilí spojeneckých vojsk.

Samozřejmě, to co mohl dát válkou vyčerpaný národ ze své zničené země, ani s nejlepší sovětskou podporou, by se nemohlo srovnávat se silou velkých států. Pamatujme také, že největší britské úsilí se projevilo v oblasti moře a vzdachu a ne na pevnině. Lze však polský podíl porovnat s podílem Francie, která se zmohla pouze na deset divizí. A je to země i větší, i bohatší a byla méně zničená v průběhu celé války. Kromě toho zachránila část svých ozbrojených sil z pohromy v roce 1940.

Pro vojáky lidového Polského vojska se válka neskončila v květnu 1945. Ještě dlouhé měsíce a léta potřebovala země jejich ochranu před ozbrojenými teroristickými a reakčními bandami, potřeboval jejich ochranu rolník, obdělávající zemi, i dělník, který krácel továrny. Potřeboval ji lid, který z ruin stavil města a vesnice na znovu získaných západních zemích.

Dnes Polské vojsko slouží národu. Posiluje jeho bezpečnost. Před dvaceti devíti lety osamocené, dnes sjednocené v mohutném spojenectví Varšavské smlouvy je neodlučitelnou součástí ozbrojených sil socialistického tábora, stojícího neochvějně na stráži svých hranic, míru a pokroku.

**SÚŤAŽ
ŽIVOTA**

AJ TENTO ROK VYPISUJEME ATRAKČNÚ SÚŤAŽ S HODNOTNÝMI 1
ODMENAMI PRE TÝCH, KTORÍ ZÍSKAVAJÚ PREDPLATITEL'OV 9
ŽIVOTA NA ROK 1969. PODMIENKY TIE ISTÉ AKO MINULÝ ROK. 6
PODROBNOSTI V NOVEMBROVOM ČÍSLE. NĚCAKAJTE! ÚŽ DNES 9
POSIELAJTE ZOZNAMY ZÍSKANÝCH PREDPLATITEL'OV!

Systém D-O-L

Myšlenka otevření vodní cesty od Baltického moře až k Alpám a Balkánu je stará ne desítky, ale stovky let. O této vodní cestě sprádal plány v polovině XVI. století Karel IV. a o tři století později Leopold I. — Habsburg. Od té doby nejeden projekt spojení Odry s Dunajem byl vypracován a nejednou už se zdálo, že bude Moravskou Bránon prokopán kanál, který bude pro Odru druhým oknem do světa — na jih. V roce 1901 vídeňský parlament se dokonce usnesl na realizaci návrhu a v roce 1931 podobně usnesení schválilo Československo, dokonce s určitým termínem zakončení prací v roce 1960! Avšak všechno zůstalo po staru.

Dnes je návrh na spojení vodní cestou Dunaje s Odrou bližší uskutečnění, než kdykoliv v minulosti. Výstavba systému kanálů, vodních stupňů a jiných zařízení je již od delší doby tématem práce Stále dopravní komise RVHP. Zajímá se o něj také Evropská hospodářská komise OSN. Avšak nejvíce zájmu jeví Československo a my. Rok 1985 byl uveden jako termín, v němž bude tato vodní investice odevzdána do exploatace. Realizace návrhu bude postupovat etapami.

Hrá se o velkou výhru

Podle československých návrhů začínala by se nová plavební dráha na Dunaji, u Děviny u Bratislav

tis. Odtud by vedla regulovanou řekou Moravou vzhůru po proudu až do Gottwaldova, kde bude vytvořeno velké umělé jezero, sahající až k Přerovu na Moravě. Zde by se rozdělila dvěma směry: do Odry a do Labe.

Oderské rameno by dále procházelo Moravskou Bránon přes Ostravu, kde by byl zřízen velký vnitrozemský přístav, dále by cesta vedla po Odře až do polských přístavů ve Stettině a Svinoušti.

Kdežto labské rameno by spojilo umělý kanál, dlouhý 160 km, Moravu s Labem až u Pardubic a odtud dále k Severnímu moři.

Polsko se obzvláště zajímá o rameno oderské, které by spojilo Moravu s Odrou kanálem dlouhým 120 km. Na polské území by připadlo 50 km. Při řešení této vodní cesty od československých hranic jsou váženy dvě alternativy. První z nich předpokládá regulaci horního úseku Odry od Chaťupek na hranici do Kožle (za Kožlem až do Brzegu je Odra regulovaná). Druhá alternativa návrhu počítá s prodloužením Kętzyńského kanálu, který se právě staví, až k hranicím, kde by byl spojen s kanálem probíhajícím od řeky Moravy.

Voda pro Odru

Odra a její přítoky mají poměrně málo vody, což omezuje využití této řeky k plavbě větších plavidel. Aby se mohla stát vodní arterií a splnit požadavky mezinárodního významu, musí mít víc vody. Naopak Dunaj má neomezené zásoby vody, které nevyužívají protékají v ohromném množství Bratislavou — průměrně 2025 kubíků za vteřinu. Návrh počítá s tím, že celý systém by byl zásobován vodou, pumpovanou právě z Dunaje.

Technické vyřešení převedení obrovského množství vody z Dunaje do Moravy a dále až do Odry vyžaduje vybudování dvaceti vodních stupňů v délce 324 km a výstavbu řady tepelných a vodních elektráren, umístěných podél trasy kanálu. Odhaduje se, že po vybudování kanálu bude možno doplnit Odru vodou v rozsahu asi 50 kubíků za vteřinu. To by umožnilo zvýšení nosnosti lodí plujících po řece až do 1500 tun a tlačných jednotek až do 3000 tun, zatím co nosnost lodí a tlačných jednotek, které v současné době plují po Odře a Gliwickém kanálu činí pouze 500 a 1000 tun.

Realizace tohoto vodního systému by radikálně vyřešila také otázkou vody v zemědělských oblastech, obzvláště na jižní Moravě a západním Slovensku, a to asi v rozsahu 400 tisíc ha. Současně by byla Bratislava s Žitným ostrovem zajištěna proti povodním způsobovaným alpskými vodami, které stékají v jarním období do Dunaje. Tepelné a hydroelektárny, postavené na systému pump, by zajišťovaly plné pokrytí potřeb vysoko průmyslových oblastí, ležících podél navrhované vodní magistrály D-O-L. Nesmírně důležitou otázkou je také kvalita této vody. V souvislosti s tím projektaři předpokládají nutnost výstavby jak na území Československa také Polska sítě filtračních stanic.

Kdo a co bude převážet?

Tedy především naše uhlí z Horního Slezska exportované do Československa, Rakouska a balkánských států. Suroviny a zboží importované ze zá-

Boje v ulicích Kołobrzegu

... 3. května. Na vlně rozhlasůvé stanice Praha jsme uslyšeli dramatickou výzvu o pomoc. Němci krvavě potírali povstání, vyvolané Čechy v Praze. Téhož dne jsme obdrželi dispozice k přeskupení jednotek 2. armády k novému útoku — tentokrát čelem k jihu — a dále příkaz vypracovat návrh plánu přeskupení dělostřelectva a dělostřeleckého ohně k podpoře útoku. Nebylo to pro nás překvapením, ačkoliv jsme očekávali spíše kontinuaci dřívějšího úkolu — dobývat Drážďany...

4. — 5. května. Hledají se nová stanoviště pro dělostřelecovo v hlavním směru působení armády, jsou sestavovány plány palby. Brigády protiobrněného dělostřelectva byly přiděleny k 9. a 5. obrněné divizi pouze na dobu dělostřelecké přípravy...

7. května. Ráno je mlhavé a v noci z 6. na 7. pršelo. Mlha a páry vystupující z luk a polí ztěžují pozorování. V přední linii pěchoty je naprostý klid. V zákoncích nepřítele nepozorujeme po-

. Do začátku dělostřelecké přípravy zůstalo několik minut. Na naše stanoviště přijel gen. Świerczewski. Současně docházela hlášení dělostřeleckých pozorovatelů, která potvrzovala naše doměnky že první linie před

moří do ČSSR v množství asi 7 až 8 mil. tun; vysokoprocentní rudy železa ze Skandinávie a Afriky, suroviny a chemické výrobky, stavební materiál a pelety. Pro naši plavbu po Odře je to také důležité z ohledu na využití vlečných člunů, které často plují jedním směrem bez nákladu.

Plavební systém, spojující Baltické moře s Černým mořem a po Labi také Černé moře se Severním mořem, by odpovídal kromě zájmů Československa a Polska, také Rakouským, Maďarským, Jugoslávským, Bulharským, Rumunským a Sovětskému svazu. Nepochyběně stává se stále více objektem živého zájmu také států skandinávských, které by získaly mnohem kratší cestu pro přepravu svého zboží, vyváženého na jih a do levantinské zóny. A napak, státy černomořské a Blízkého východu by měly značně zkrácenou cestu do zemí střední a severní Evropy.

To vše způsobilo, že se projekt, ve zkratce nazývaný systém D-O-L, stal opět objektem širokého zájmu. Proto také byl uveden na pořad Komise vodní dopravy RVHP. Avšak realizace tohoto projektu není jednoduchá a bude vyžadovat obrovských nákladů, jak finančních, tak materiálových. Česko-slovenští experti předpokládají, že výstavba této vodní magistrály si vyžádá celkem na 130 mil. krychlových pozemních prací. Spotřeba cementu bude činit asi 1,6 mil. tun a kamene asi 3 mil. m³. Celkově se betonářské práce oceňují asi na 5,4 mil. m³. Je to tedy opravdu obrovský projekt, který je

ZE STRÁNEK POMÁTNÍKU

DNY PRAŽSKÉ OPERACE ROKU 1945

ně v noci stáhl z celého směru
našeho útoku.

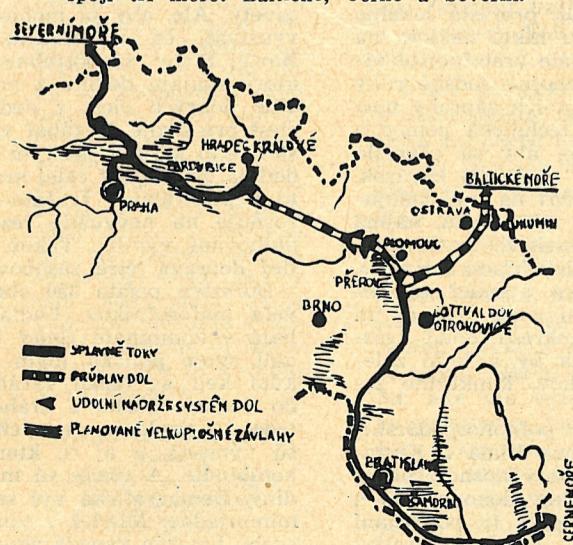
Generál Świerczewski rozkázal stíhat ustupujícího nepřítele. Pěchota v rovinutých útvarech -- tak jak byla seskupena na výchozích pozicích — opatrně postupovala vpřed. Nikdo nechce uvěřit couvnutí Němců, neustále

8. května. Od úsvitu se ofenzíva šíří celou frontou 2. armády. Před 9. a 5. pozicí nastoupilo

o jediném jevem ve vodní výstavbě zájmových zemí a je podmíněn jejich finančními možnostmi

Všestranná analýza prospěchu, který tato investice zájmovým krajům přinese, bude podkladem pro příslušná rozhodnutí RVHP. Podle toho bude také určen podíl na úhradě nákladu výstavby. Sázka je velká, ale výsledek stojí zato.

Vodní systém Dunaj — Odra — Labe, který spojuje tři moře: Baltické, Černé a Severní.

OKTÓBER

L'UDIA • ROKY UDALOSTI

- 1.X.1946 — bol v Norimberku vynesený rozsudok nad nacistickými vojnovými zložincami.

1.X.1949 — bola vyhlásená Čínska ľudová republika. Státny sviatok ČER.

3.X.1762 — narodil sa v Slanici (zatopenej Oravskou priehradou) Anton Bernolák, významný slovenský osvetenec, kodifikátor prvého spisovného slovenského jazyka (umr. 15.I.1813).

4.X.1934 — začal sa ozbrojený revolučný boj španielskeho ľudu proti fašizmu.

5.X.1582 — bola prevedená úprava juliánskeho kalendára na gregoriánsky.

5.X.1939 — bitka pri Kocku ukončila hrdinský boj poľského národa s hitlerovským útokom, ktorý sa začal 1.IX.1939.

6.X.1882 — narodil sa Karol Szymanowski, významný poľský hudobný skladateľ a klavirista (umr. 29.II.1937).

6.X.1944 — v bojovej zostave 38. červenej armády 1. ukrajinského frontu v boji o Dukelský priesmyk ako prví vstúpili na oslobodené územie Československa vojaci 2. praporu 1. čsl. brigády utvorennej v ZSSR pod vedením gen. Ludvíka Svobodu (dnes prezidenta ČSSR). Deň československej armády.

7.X.1949 — vyhlásenie Nemeckej demokratickej republiky. Státny sviatok NDR.

11.X.1424 — umrel Jan Žižka z Trocnova, veľký vodca husitských revolučných vojsk, veliteľ českého oddielu bojujúceho pri Grunwalde proti Križiakom.

12.X.1492 — Krištof Kolumbus pristal na brehu ostrova Guanahami v skupine Bahamských ostrovov. Tento dátum sa považuje za dátum objavenia Ameriky.

12.-13.X.1943 — I. košciuszkovská divízia vybojovala prvú víťaznú bitku pri Lenino. 12.X. je dňom poľskej armády.

15.X.1814 — narodil sa Michail Jurievič Lermontov, veľký ruský romantický básnik (padol v súboji 27.VII.1841).

18.X.1874 — narodil sa Jozef Gregor Tajovský, významný klasik slovenskej literatúry, spisovateľ a dramatik (umr. 20.V.1940).

18.X.1888 — narodil sa Martin Rázus, významný slovenský realistický spisovateľ (umr. 8.VIII.1937).

21.X.1941 — hitlerovskí okupanti v odvetnej akcii vyvraždili v Kragujevci v Juhoslovíi všetkých mužov, 7000 osôb.

21.X. — Deň medzinárodnej solidarity s bojujúcim Vietnamom.

22.X.1943 — v lipských lesoch pri Kochanoch jednotky GL bojovali so silnými protipartizánskymi skupinami žandárov, polície, SS a pomocnými jednotkami, rozbili útok a vyšli z obklúčenia.

23.X.1917 — na historickom zasadani Ústredného výboru bohúsevickej strany bola prijatá rezolúcia V.I. Lenina o ozbrojenom povstaní.

24.X. — Deň spojených národov. Tento deň vstúpila do platnosti Charta Organizácie spojených národov podpísaná v San Franciske 26.VI.1945.

24.X.1968 — narodil sa Jan Peter Brandl, jeden z najväčších maliarov českého baroka (umr. 24.IX.1735).

24.X.1797 — narodil sa vo Veselom (okr. Trnava) Štefan Moyzes, významný slovenský národný buditeľ, publicista a politik, prvý predsedajúci Matice slovenskej, ktorá vznikla 4.VIII.1863.

24.X.1942 — odvetná akcia GL vo Varšave na redakciu „gazetník“ Nowy Kurier Warszawski, reštauráciu Mitropa a nemeckú kaviareň Café Club, ako odpoved na popravu 50 Poliakov, vo väčšine členov PPR, ktorých okupanti popravili 16.X.1942.

27.X.1782 — narodil sa Niccolo Paganini, geniálny taliansky huslista a skladateľ. (umr. 27.V.1840).

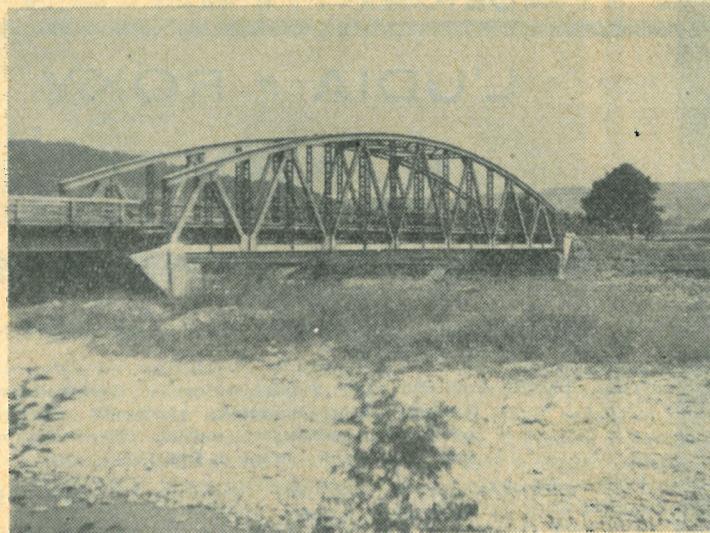
27.X.1905 — všeobecný štrajk v celom Poľskom kráľovstve — vrcholný bod revolúcie roku 1905.

27.X.1944 — hitlerovské jednotky obsadili Banskú Bystricu, hlavné sídlo Slovenského národného povstania.

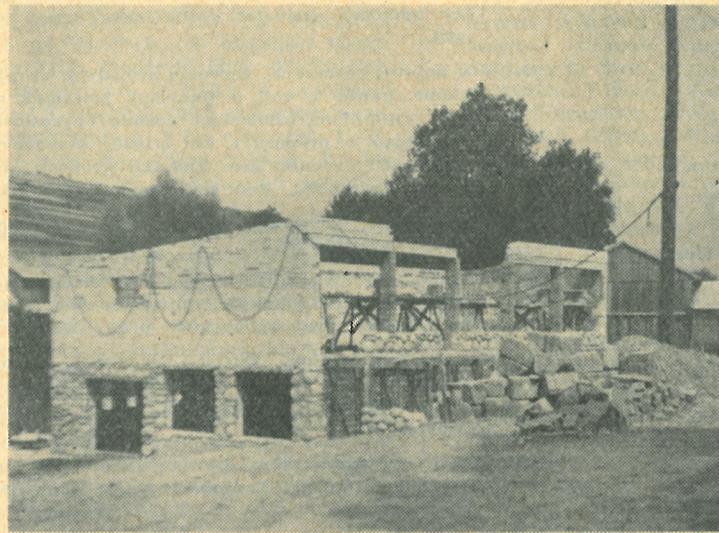
28.X.1918 — tohto dňa, pred 50. rokmi v Prahe bol vyhlásený vznik prvej Československej republiky, štátu Čechov a Slovákov, ktorí po storočiach cudzej nadvlády vybojovali si národnú slobodu a nezávislosť.

29.X.1815 — narodil sa v Uhrovej Ľudovít Štúr, vodca slovenského národného hnutia v r. 1848/49, vynikajúci spisovateľ, filozof, politik a iniciátor uzákonenia spisovnej slovenčiny (umr. 12.I.1856).

30.X.1918 — v Martine pod vedením Matúša Dula, predsedu Slovenskej národnej rady, konalo sa deklaračné zhromaždenie, kde slovenský národ vyniesol historický ortieľ nad rakúsko-uhorskou monarchiou a vo vyhlásenej Deklarácii sa pripojil k Československej republike.

Zelezný most na rieke Białce v Trybszi, vybudovaný r. 1930, zničený počas vojnových udalostí v rokoch 1944–45. Po oslobodení rekonštruovaný. Počas povodne r. 1958 rieka Białka zmenila koryto, zobraza násypy cesty z ľavej strany. Poľská ľudová armáda prišla s pomocou a vybudovala drevený most.

Stavba Nového obchodu v Trybszi, ktorý buduje GS Nowy Targ.

Krásna nová škola v Trybszi, ktorá stoji na vyvýšenine.

BUDE POKOJ POD BABIOU HOROU?

Taká otázka je zdôvodnená a adresuje sa ju obyvateľom Zubrzyce Góornej. Lebo v poslednom čase sa tu odohrali tri dejstvá, ktoré poznáme ako vyčínanie tej istej chuligánsko-banditskej hry. A hoci okruh hercov, ktorí sa týchto výtržnosti zúčastnili je obmedzený, predsa mienka, zlá mienka, zatahuje všetkých obyvateľov. Počuli sme už totiž, ako pred hostincom v Jablonke vraveli: „Nebudem fa bif, ale posiem fa do Zubrzyce Góornej, aj tak dostanem po papuli!“ Jedným slovom chýr o tomto rozoznivej Oravou... Znie a krvidí všetkých. Aj tých poctivých obyvateľov Zubrzyce Góornej, poctívych v zmysle ich občianskeho postoja. To znamená tých, ktorí nielen že sa nezúčastňujú žiadnych chuligánskych bitiek, ale vedia im aj predbehnuť a poukazaj na vinníkov, ak boli svedkami roztržky. Aj tých ľahostajných, ktorí keď vidia hádku alebo bitku, ustupujú do tieňa, sú nemými svedkami udalosti.

Prológ

Všetci vedia, že posádka MO v Jablonke je malá a terén na ktorom pôsobí — veľký. Ak by sa na Orave strhlo niekoľko bitiek, bitkári a poškodení museli by na MO čakať v rade, ako voľakeky na citróny.

Preto postoj obyvateľov má tu podstatný význam. Chuligáni, ktorí sa nájdú všade, aj obyčajní banditi musia si uvedomiť, že na dedine im žiadne „číslo“ neprejde bezrestne. Takýto postoj je niekedy silnejším morálnym tlakom, ako pôsobnosť práva. Takáto situácia zabezpečuje každého občana. Lebo ak situácia je iná, ten ktorý sa dnes nečinne prizerá bitke, môže sám byť zajtra napadnutý a pobity. Nad všetkými visí stála hrozba a strach, keď ľahostajnosť a zhovievavosť vytvárajú priažnivé ovzdušie pre právo pästi.

Prvé dejstvo

Vracajúcich sa nocou občanov napadá neznamy pachatel. Trikrát udiera a uteká. Dva z troch povalených na zem vstávajú. Treteho je treba odviesť do nemocnice. Bude žiť, ale do smrti bude mrázkom. Je to človek o ktorom vládne dobrá mienka, ktorý nemá nepriateľov. Ani jeden z poškodených nepoznal a nemôže povedať, kto bol pachateľom. Vyšetrovanie trí v mŕtvom bode, ale prokurator predizjahuje vyšetrovanie. Vyjdú na jav nejaké nové okolnosti, ktoré by pomohli odhaliť pachateľa? Alebo ďalší traja obyvateľia môžu si stať do fronty, aby ich pobili a zmrzali? To je otázka, ktorá sa sama kladie...

Druhé dejstvo

Novorodeniatko, unavené krstinami spí. Podľa tradície hostia sa zabávajú. Naraz pod údermi kameňov praskajú obloky. Muži prirodene vybiehajú pred dom, že to podvedomý pochyb. Vítia ich tma, ktorá kladie otáznik nad problémom „Kto to urobil?“ Hnev je zlým poradcom. Preto podozrenie padá na niekoho, kto tvrdí, že to neurobil. Dialógy, v ktorých padajú tvrdé slová dva dny prebiehajú medzi otcom novorodeniatka a tým, ktorého podzrieva z tohto činu. Jeden z nich je obecný činiteľom a druhý mládencom zataženým prchou mladosťou. Konečne slovné argumenty nie sú postačujúce. Dochádza medzi nimi k zvade, vo výsledku ktorej jeden má vylknutú ruku. Svedkovia bitky sa chovajú tak, ako

by boli na sále, v ktorej je păstriarsky zápas, hned pri ringu. Nikto sa nepokúša, aby rozdelil bijúcich sa... Je tiež charakteristické, že nikto sa nesnaží pomôcť známemu obecennemu činiteľovi. Vyšetrovanie sa zastavuje pred otázkou „kto začal prvý?“. Od toho závisí právne hodnotenie udalosti. Ale právne otázky ľudia nemôžu pochopiť. Nepresvedčí ich však to, že môžu byť ďalšími, ktorí budú pobiti na tomto obecnom ringu, a tiež nikto nebuše reagovať ľahostajnosť sa vždy obracia proti ľahostajnému!

Tretie dejstvo

Popri Moniakové kúri ide v noci auto. Svetlá reflektorov zreteľne osvetľujú siluetu dvoch výrastkov. Jeden z nich sa schýluje a berie do ruky kameň. Vodič spomaľuje a len to spôsobuje, že kameň je diskrètny odložený späť na zem. „Hrdinov“ zubrzyckej noci nestúpila odvaha. Tento príklad nasvedčuje tomu, že teror chuligánov je plýtky, ich odvaha podstíta strachom, aj tomu, že jednotný, činný postoj občanov, účinne hati ich „činnosť“.

Epilog

Epilogram v takýchto záležitostiach je proces a vymeraný ním spravodlivý trest skutočným pachateľom. Práve k tomu prihliadajú prokuretorské a miličné orgány, ktorých fažká, často nevďačná práca je namierená na usvedčenie pachateľa. Pre reprezentujúcich právo sú ľahostajné presvedčenia, vierovery, národnosť a funkcia, ktorú zastáva pachateľ. Nie je však ľahostajné zozbieranie faktických dôkazov viny. Práve preto okresný veliteľ MO mjr. Lucjan DURMAN a prokurátor Bronisław CHLEBEK z Nowego Targu stretli sa s obyvateľmi Zubrzyce Góornej v nedeľu 15. septembra t. r. Predstavili obyvateľom — na pozadi známych udalostí — pôsobnosť práva a fažkosti, ktoré strečtavajú vo svojej práci. Vyzývali o pomoc v boji proti chuligánsku a banditizmu. Bude to účinné? Bude Zubrzyca Górona pokojnou dedinou?

VO VELKEJ MIERE ZÁVISI TO OD SAMOTNÝCH OBYVATEĽOV ZUBRZYCE GÓRNÉJ!

NOWA BIAŁA --- KREMPACHY — DURSZTYN (1)

CESTA DO DURSZTYNA — CESTOU K POKROKU

Dursztyn sa nachádza v Poľsku mimo dopravnú sieť. PKS prichádza len do Krempách, odtiaľ sa musí ísť ešte 3 kilometre peši.. Cesta je neschodná — fažká. Vráví sa, že čierny kôň s prázdnym vozom, keď tam dôjde, je biely, tak sa zahreje. Nie je to ani moc prehnané. Robotníci, ktorí pracujú v nowotarskom kombináte — Krempašania, sú už po večeri a odpočívajú, tí z Dursztyna však ešte idú peši domov. Dursztynský gazda lačno hľadí na tovary rozložené na trhu v Nowom Targu. Rád by si mnohé kúpil, ale ako ich prepraviť? Hnojivá, stavebné materiály, všetko čo je fažké stojí v Dursztynu dvakrát toľko. Ceny stávajú fažká, horská preprava. Ricinár Dominik Jeleń má silážnu jamu, ale stala ho nie 1500 zlôtých, ako napr. v Nowej Bialej, ale dvakrát toľko. Cesta do Dursztyna, jej „byť alebo nebyť“, je veľmi dôležitou otázkou, ľudskou, rozhodujúcou o roľníckom pokroku a o tom, čím 20. storočie kladne poznačilo naše obce.

Nie je to však také jednoduché...

Obec Nowa Biala, ktorú poznáme zo svojopomocných prác, aj tu sa podujala na niečo, čo však prerastá lokálne možnosti. A hoci tu nikto neklesá na duchu, predsa je stále zreteľnejšie viďieť, že samotné ochotné ľudské ruky občaňov Dursztyna a ich záprahy nesťačia. Je potrebná technická pomoc a stroje. Nielen preto, aby sa uľahčila práca ľuďom, ktorí realizujú záväzok, aby sa ušetril ich čas na iné podujatia, ale aj preto, že túto cestu, najmä na niektorých jej úsekokoch sa nevybudoje solidne bez ďalekohľadu inžiniera, bez buldozéra, válca a snád aj bez výbušník. Preto ako voda rybe aj im je potrebná pomoc okresu. Snad krásnou iniciatívou bola by v tejto záležitosti pomoc vojakov, konkrétnie ženistov.

Výsledky, ktoré v poľnohospodárskej výrobe dosiahli Nowa Biala a Krempachy, kde hektárová výnosnosť obilia činila 20 q a zemiakov dokonca 400 q sú výrečným príkladom (v porovnaní s výsledkami napr. spred 10. rokov o polovicu nižšími), že cesta k týmto

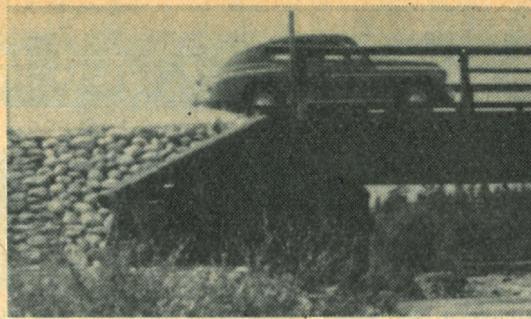
výsledkom viedla cez prisvojenie si a praktické využitie modernej roľníckej osvety. Ale, aby sa mohlo túto osvetu využívať, čo zdôrazňujú aktivisti z Nowej Bialej, sú potrebné dobré cesty, ktoré spájajú dedinu z mestom a tiež viac dobrých ciest z dediny do polí, cest pre stroje. Vyrábať viac a lacnejšie! — to je heslo, ktorým sa dnes riadi dedina, pre úžitok celej krajiny. A preto neprekvaipuje, že táto dedina upozorňuje na nevyužité rezervy v pozdvihovaní výroby. Takou rezervou je tiež doprava, čiže zásobovanie.

Dursztyn počíta 350 občanov. Je tu veľa maľoříňkov. Ľudia si privyrábajú v kombináte. Snad by aj odpreddali svoje polička iným, ale kto ich kúpi keď sa fažko vyrába bez cest do dediny. Tažko a draho! Trápia sa teda tí gazdovia, ktorých gazdovstvá sú výnosné, a aj tí, ktorí pracujú v kombináte. A všade sú mnohodeté rodiny. Demografická výš sa tu pociťuje mimoriadne. Mládež z tohto dursztynského hniezda vypadá ako vtáci a uvažuje — ostať tu alebo odletieť. Úroda

je tu slabá, privyrábanie skoro nemožné. Nie je to čudné. V Nowej Bialej a Krempachoch poprední roľníci vysievajú na hektár 150 kg vysokohodnotných hnojív (priemer 90 kg). V Dursztynu priemer činí 10 kg na hektár. Tu je odpoveď na otázkou, prečo toľké prosby z Dursztyna o zníženie povinných dodávok. Obecní aktivisti tvrdia, že vo väčšine prípadov tieto prosby sú zdôvodnené: práve tými fažkostami, ktoré spôsobuje nedostatok cesty.

Záväzok obyvateľov na výstavbu cesty je veľký, zahrňuje neobmedzený vklad jednoduchej práce, konskú dopravy a miestne materiály. Veľa práce už bolo urobené, v prepočítaní na pracovné jednotky je to veľa, ale efekty sú malé. Kameň lopatou neuhrýne — vratia tí, ktorí si dali predzjazdový záväzok. A predsa na mnohých miestach je treba meniť trasu cest, položiť solidné základy. Preto sú potrebné stroje a este raz stroje.

MARIAN KAŠKIEWICZ

KREMPACHY – DOPRAVA

Krempachy nemajú železničnú dopravu. Najbližšia stanica PKP sa nachádza v okresnom meste Nowy Targ. Autobusová dopravná tepna, ktorá prechádza obcou, je odbočkou veľkej autobusovej tepny Nowy Targ – Szczawnica. Z juhu viedie do Krempáčov cesta z Dursztyna, z východu cesta z Frydmana a zo západu z Nowého Targu, ktorá viedie cez také obce ako: Waksmund, Ostrowsko, Lopuszna, Nowa Biala.

Pre obyvateľov najväčší význam má cesta Nowy Targ – Krempachy. Povrch cest až po Nowu Bialu je asfaltový. 1,5 kilometrový úsek

cesty medzi Novou Bielou a Krempachmi je válcovaný. Doprava s Nowym Targom bola zahájená len roku 1960. Zo zástavky v Krempachoch do Nowého Targu odchádzajú denne tri autobusy tak isto ako z Nowého Targu do Krempáčov.

Do roku 1960 Krempachia museli vystúpiť na zástavke v Łopusznej, ktorá je vzdialenosť 7 km. Odtiaľ museli do Krempáčov peši alebo vozmi, ktoré k autobusu prichádzali a brali cestujúcich. Z Krempáčov do Dursztyna viedie polná cesta, plná dier a kamenev. Je aj veľmi strma, na úseku 1,5 km rozdiel vo výške je 123

m, pričom nemá zátačky. Táto cesta na úseku 1,2 km má válcovaný povrch, vybudovaný brigádnicky obyvateľmi Krempáčov, 1,8 km ďalek cesty zo strany Dursztyna je nevhodný pre mechanické vozidlá, len pre konské pofahy. V súvislosti s tým obyvateľia Dursztyna využívajú zástavku v Krempachoch, kam majú 3 kilometre.

S Frydmanom je spojenie válcovanou cestou, ktorá je v dospe dobrovane stave, vybudovaná brigádnicky, dĺžka 7 km. Ako vidíme spojenie z okresom máme len autobusové.

J. KRIŠÍK

ZO SEPTEMBROVEJ POŠTY

S NÁVŠTEVOU ZA TROMA KORUNAMI

Chcel som spozať aj život ľudí z Troma korunami. Jedného slnčného dňa vybral som sa na skusy po Poľsku, do turistického raja — poľskej Szczawnice. Na colnici v Lysej nad Dunajcom mi colníci povedali, že Szczawnica nie je ďaleko. Na ceste zastavil som sa na pltníckom nástupišti pod Nedeckým zámkom s jánosíkavskou tradíciou, aby som videl zblízka život poľských flisákov, ktorí majú veľa spoločného s pltníkmi v Červenom Kláštore. Poľská „piesenka“ ma prilákala k tým, čo odprevádzali svojich hostí na brehu Dunajca na ďalekú pltnícku púť z Czorsztyna až do Szczawnice. Organizátor dával posledný pokyn hostom, že treba nasadnúť na plte. Zaznievali posledné tóny poľskej muziky a flisáci s naloženými pltfami tvorili veľkú karavánu, ktorá nemala konca. Takáto púť dolu Dunajca pre flisáka môže byť unaujúca. Presvedčil ma o tom zaujímavý pohľad ležiaceho flisáka na pltfach, ktorý si chráni tvár pred pražiacim slnkom klobúčikom. Pltníci odštartovali a ja tiež.

Cestovanie motocykľom bolo pre mňa výhodné. Zastavil som sa, kde som chcel, ked' ma niečo zaujalo. Hned v Krościenku ma zaujal fiakrista a preto som si ho odfotografoval. Veľel o tom, že ho fotografiem a aby niesiel on, ale aj jeho verný priateľ Pejko vyzeral dobre potiahol liace. V Krościenku na námestí, opodál starého kostola bol práve trh. Kúpil som si tu pamiatkové predmety, ako spomienku na toto mestečko. Pre dcérku skákajúcu gumovú žabku, ktorá jej spôsobila veľkú radosť. Pre seba

chcel som kúpiť pohľadnicu pustovníka z Troch korún, ale ho nemali. Občerstvili sme sa výbornými jahodami, zmrzlou znamenitej chuti. Potom sme si prezreli mestečko, starý kostolík, ktorého prehliadka veľmi na mnha zapôsobila. Viem sa kochať v pamäti hodnotiach, prechovávam úctu k práci niekdajších zručných majstrov. Aj ten obrovský kaktus pred farou ma upútal a povedal som si, že musím taký vypestovať aj ja v

pujú z pltí a potom už len sami flisáci tiahli colu Dunajcom do blízkeho Krościenka. Videl som aj neobyčajne malý fiaker s malým koňom čakal na hosťa. O takéto a podobne atrakcie rovnako, ako v celom Poľsku, niete nádze. Host je tu za svoje peniaze skutočne pánom. Poľský ľud zachováva k Čechom a Slovákom vrelé sympatic. Tak tomu bolo v Czorsztynie, Krościenku a Szczawnici i na iných miestach, ktorími som

Odpocívajúci flisák

Cervenom Kláštore. Veduca novinového stánku ma poinformovala o živote pustovníka, ktorý tu osamote žil na Ostrej skale až do roku 1952 ked' do pustovne udrél hrom, domček vyhorel a pustovník sa odstahoval. Počul som, že pre svojich návštěvníkov a obdivovateľov vedel navariť aj dobrý čaj.

S radosťou spomínam na veľké turistické stredisko — poľskú Szczawnicu. Turista si tu príde na svoje. Má sa kde najeť, občerstviť, kúpiť pamiatky a obdivovať malebné údolie za Troma korunami, ktorým tečie dravý Dunajec. V Szczawnici tiristi vystu-

TEXT A FOTO: FR.
SOSKA
SPRÁVCA MÚZEA
V ČERVENOM
KLÁŠTORE

KRAJAN VENDELÍN STERCULA Z LIPNICE WIELKEJ NA ORAVE NAPÍSAŁ PRE NÁS CASOPIS SPOMIENKY Z FINÁLOVÉHO OBDOBIA POSLEDNEJ VOJNY A O OBDOBÍ PIVOJVNOVOM. JEHO NÁMAHA MA ŽA ÚČEL, PODĽA SLOV AUTORA, „PÍSAŤ O TOM CO STARSI LUDIA, KTOŘI TIE DNI PREZILI, UŽ ZABÚDAJU A MLADÍ O TOM NEVEDIA, LEBO TO NEZAŽILÍ.

PRÁVE PRETO JE DÔLEŽITÉ NAJMÁ PRE MLADÝCH, ABY SA O TOM PÍSALO, LEBO O PÁR ROKOV MLADSIE POKOLENIE ANI NEBUDE VEDIET, ŽE LIPNICA NIEČO ZAŽILA A BOLA SKUTOČNE VEEMI ZNÍČENÁ. VED DNEŠ JE TAK ZNOVUVYSTÁVANÁ, ŽE VOJNOVÉ ŠKODY ANI NIKTO NEPOZNA.“ RADÍ UVERENUJEME TIETO SPOMIENKY NA STRÁNKACH ŽIVOTA.

FRONTA V PRZYWARÓWKE

Prvý deň frontu, 29.I.1945 od rána do večera prichádzali do dediny Nemci, koňmo, na saniach a peši. Oblečení do bielych kombinéz a po zuby ozbrojení. Všetky domy sa naplnili nemeckými vojakmi. U nás, v našom dome pozakladali telefóny a mali tu štáb. Po celom stole porozkladali plány a svoje mapy. Traja nemeckí dôstojníci niečo po tých plánoch kreslili tužkou. V peci sa kúrilo, aby bolo teplo. Jeden z vojakov našiel košík so zemiakmi, doniesol ho k peci, krájal zemiaky nožom, piekol na peci a vojaci jedli. My, domáci sme sedeli v druhej izbe. Po nejakom čase vyšiel som z izby cez kuchynu na dvor a za mnou vyšiel jeden voják a čosi hovorili po nemecky, ale ja som zrozumel len toľko, že vojna je kaput.

V izbe ich bolo zo dvadsať a vonku asi štyridsiat. Chodili okolo izby a mali postavené fažké guľomety. Tí čo boli v izbe, spali potom do rána, a ráno sa všetci zbalili a išli cez poľa, rovno na Rabčice. Jachali tiež koňmo na saniach, ale sa im fažko išlo, lebo bolo veľa snehu. Vyhrnuli sa tiež všetci, čo boli po ostatných domoch, lebo ich už hnalí rusík guľky z guľometov tak, že u nášho suseda už nemali kedy sane s tovarom vziať, ledva s koňmi utiekli.

O chvíľu sa nahrnuli ruskí vojaci a smiali sa, keď po Nemcoch sem-tam našli vojenské veci, sedlá na kone, prídlo pre vojsko. Zobrali si to a išli ďalej na Rabčice. Hnali Nemcov. A keď dochádzali k dedine Rabčie, vrátili ich Nemci spätky do Przywarówki, lebo sa v Rabčiciach Nemci silno zasadili, aj tankami, kanónmi a všetkými zbraňami. Zo všetkých zbraní strieľali dve hodiny. Najviac strieľali do lesa, ktorý deli Rabčice a Przywarówkou — meno je Jendrusiowska gajka. Keď Nemci prestali strieľať, bolo ešte počuf v lese strašný krik ranených ruských vojakov, ktorých tam vtedy veľa padlo. Nemci les obsadili. Ruská frontová línia sa rozťahla dedinou a naše domy sa dostali pod nemecký oheň. Ľuďom sa spočiatku zdalo, že o dva alebo tri dni Sovietski odhodia Nemcov ďalej na Rabčice, tak sa však nestalo a usadili sa až na deväť týždňov. Po domoch bolo plno ruského vojska, jední strieľali, iní varili a smažili a tak na zmenu. Niekoľko domov na deň — dva a zasa prišli iní. Raz do nášho domu prišli viacerí aj s harmonikou a s dievčatami, ruskými barišnami, hrali, spievali a tancovali. Boli tri dni a zasa prišli iní.

Jeden deň neboli u nás žiadni vojaci a okolo polnoci sa ich nahrnulo toľko, že sa ani prejst cez izbu nedalo, aj vonku pri izbe ich bolo veľa. Boli veseli, niektorí si pospevovali. Boli asi tri hodiny po polnoci, keď som videl, ako osvetľovali reflektormi ponad naše domy a keď to svetlo zmizlo, celé vojsko niekde odišlo. Oni neboli v bielych kombinézach, len v uniformách. Jeden týždeň býval u nás voják, ktorý mal 60 rokov, mal aj dva kone a sane. Jazdil, kde mu rozkazali. Ráno a večer sa modliveval, bol veriaci a mal rád deti. Vždy nám niečo doniesol, keď prišiel. Mali sme ho aj my radi. Keď dostal rozkaz, že sa ma inde prestahovať až plakal, tak sa s námi skamará-

til. Na tie roky to bol ešte šikovný chlap.

A tak dni leteli a naše lesy hučali od vojenského hrmotu. Nebolo sa kedy vyspať, vždy sme museli byť pripravení na útek, v deň aj v noci. Len tak sa z času na čas hodinku, alebo najviac tri zdriemlo. Mnohé domy rozdrúžgali nemecké guľky.

Raz pozháňali zo 14 chlapov do našeho domu a u nás čakali na dôstojníkov, ktorí im mali ukázať, kde majú kopať bunkre. Chlapí medzi sebou rozprávali, že ako to bude, prežiť tú vojnú. Keď išli kopať bunkre, nejeden si myslie či sa živý a zdravý vráti domov. Rusi sa chystali na ofenzívnu, celou silou uderiť na Nemcov v dňoch 21. a 22. februára 1945. Ruský plukovník dal rozkaz evakuovať všetkých civilov z Lipnice do Zubrzyce, Oravki a do Podwilka, ďalej od frontu. Nuž a tak milí ľudia sa museli vysťahovať zo svojich domovov a čo mohli to si brať zo sebou. Komu ešte ostala nejaká krava či ovce alebo sliepky tiahol všetko so sebou. Tažko bolo ísť najmä tým, ktorí mali deti. Na každom kroku čakali nás všetkijaké prekážky, že sa to ani opísť všetko nedá. A tak tiahli dolu dedinou do Jablonky, Oravki. Je to veľký kus cestu a tu treba fahat nie len šaty a periny či potraviny, ale aj deti, lebo nemohli ísť samy, vedať to bolo ďaleko a zima. A v Jablonke bojovalo rušno na cestách od vojska ako v najväčšom meste.

Bol som raz svedkom udalosti, ktorá ma skutočne udivila. Bolo to už podvečer, keď cestou bežalo asi 6 žien s veľkými batohmi na chrbte. Ako tak utekali dolu cestou, Nemci strelali z kanóna alebo z minometu a bolo počúť ako jedna guľa zahvízdala i naraz vypuchla veľmi hlasno. Žene, ktorá mala najväčší batoh, roztrhalo jej ho na kusy a ju hodilo zo štyri metre z cesty. Myslel som, že je určite zabitá. Bol som od nej asi 60 metrov, bežím k nej a ona sama vstáva zo snehu. Len som jej ruku podal a pýtam sa, či nie je ranená a ona mi vraví, že nie, len bola veľmi vystrašená a ľutovala to prádo a šaty čo niesla v batohu. Potom utekala za ostatnými ženami. Zavolal som za ňou, aby bohu ďakovala, že je ešte nažive a zdravá. Bolo to skutočne šťastie, že ju ani neporanilo. A takých udalostí bolo viac.

Tí ľudia, ktorí najskôr prišli do Oravky ubývali sa tam, a keď už nebolo miest ostatní museli ísť ďalej, do Podwilka. My sme bývali v Podwilku, ale aj tu bolo preplnené ľudmi, a to nielen civilmi, ale aj vojskom.

Najťažšie bolo starcom, ktorí boli už slabí, a mali po 70 či viac rokov. Bola to ďaleká cesta pre nich, a ešte v zime. Vietor ich prevrácal, keď išli cestou a niektorí museli ísť peši. Zlé bolo aj keď niekto mal kravu alebo koňa, lebo mu nebolo čo dať žrat. Všetkým sa bolo treba deliť s vojskom. Ľudia, keď len mali čas a mohli, modlili sa po kútoči. Začínať sa hľad... Ako by to bolo málo, prišla aj nemoc — svrab. Ľudí svrbelo celé telo a robili sa rany a ešte k tomu aj hmyz všetkijaký tiež trápil ľudí, celá Sodomá bola na hromade...

VENDELÍN STERCULA
(pokračovanie)

ZODPOVEDNOSŤ
ZA ŠKODY

Chémia proti škodcom a burine

Na viedok prichádza chémia. Popri zvýšení dodávky minerálnych hnojív, ktoré ovplyvňujú rast úrody obilia a iných zemín (napr. vedecky vypočítali, že každý kilogram čistej zložky minerálnych hnojív zvyšuje úrodu obilia od 4 do 6 kg) v poľnohospodárstve sa stále viac zavádzajú chemizácia. Jej úlohou je ochrana rastlín pred škodcami, burinou a rôznymi chorobami.

Tažko by si poradili napr. s pažravou pásavkou zemiakovou, keby nie patričný chemický preparát, ktorý ju účinne ničí. Nowotarský okres sice nevyniká v prevádzaní zámkov pre ochranu rastlín v pomere k iným susedným okresom. Začalo sa však aj tam pôsobiť. Minulý rok boli usporiadane tri dedinské súťaže na ochranu rastlín, ktoré sa zúčastnili: Harklowa, Jablonka a Raba Wyżna. V Harklowej chemický boj s burinou prevádzalo sa na ploche vyše 480 ha, v Jablonke na 350 ha. Tým, ktorí v tomto boji vynikali bolo odovzdané asi 14 tisíc zl.

odmien. Je to správne, kto vyniká zaslúži si odmenu. Ide totiž o rozšírenie týchto krokov tam, kde je to nevyhnutné. Je to predovšetkým v záujme všetkých rolníkov.

Avšak prichádzajú na um aj iné úvahy, vyplývajúce z toho, že naši agronómovia nie vždy dostatočne vysvetľujú, že pri používaní chemických preparátov v boji so všetkým čo ničí úrodu je nutné oboznámenie sa so zásadami a zodpovednosťou za vzniknušie škody.

Intenzívnym poprašovaním a postrekovaním rastlín môžu vzniknúť rôzne škody a otvary ľudí a zvierat, zničenie alebo poškodenie plantáže, ktorú podrobujeme chemickým zámkom, alebo tiež poškodenie susednej plantáže. Teda je tu tiež potrebná pomoc a porada dedinského agronóma.

Zodpovednosť za chemizačné škody je rôzna. Keď majiteľ hospodárstva

sám používa chemické prostriedky, sám zodpovedá za škody spôsobené iným osobám. Tak isto je zodpovedný, keď mu to robia najatí ľudia.

V súčasnosti chemické základy pre ochranu rastlín najčastejšie prevádzajú rolnícke krúžky, technické a strojové stanice, ako aj stanice ochrany rastlín. V tomto prípade poškodení rolníci mali by si žiať náhradu v týchto podnikov. Nároky treba prihlásiť písomne a odôvodniť, že chemizačná skupina je zodpovedná za spravenú škodu.

Patričné nariadenie ministra poľnohospodárstva odporúča, že zámkovy ochrany rastlín (poprašovanie a postrekovanie) musia byť prevádzané za bezvetrová, respektive pri malej rýchlosťi vetra preto, aby chemické prostriedky neboli prenášané na pracujúceho alebo na susedné plantáže.

Pri rozosievaniach chemických prostriedkov sa jasne, ktorému jeho spodné časti musia byť, nakoľko je to potrebné, za-

kryté plachtami. Čipková voda môže byť rozosievana iba pomocou špeciálnych postrekovačov, ktoré majú štátne strojové stanice a niektoré rolnícke krúžky. Neslobodno jedovatými chemickými prostriedkami postrekovať ani poprašovať kvitnúce a vylučujúce nektár rastliny. Jedna sa tu najmä o to, aby nespôsobovala otavy včiel, ktoré zbierajú v tomto období medonosný prások.

Pracovníkom zamestnaným pri postrekovaní a poprašovaní rastlín či členom chemizačných skupín patria za poškodenie tela alebo stratu zdravia počas zámkov pri ochrane rastlín, patričné odškodné, okrem iného náhrada liečebných výdavkov a náhrada príjmov, ktoré by mal za čas venovaný liečbe.

Za náhodnú nemoc patrí tiež peňažná náhrada, za škodu a za trvalú prácenoschopnosť prislúcha dokonca dôchodok.

(per.)

VIAC HNOJÍV – VYŠŠIA ÚRODA OZIMÍN

Každý rok sa zvyšuje výroba mineralných hnojív. Pre orientáciu spomenieme, že v rokoch 1970-1975 priemerná dávka hnojív na 1 hektár ornej pôdy bude činiť asi 200 kg NPK, to znamená dvakrát viac ako dnes. Vďaka intenzívnomu hnojeniu získame vysokú úrodu obilia, okopaní a iných rastlín, samozrejme ak tieto hnojivá budeme patrične používať.

Ako hnojiv? Mierou účinnosti hnojenia je zvyšovanie úrody spôsobené účinnosťou 1 kg NPK na 1 ha. Ako vyplýva z tisiečov pokusov s hnojivami, ktoré previedli PGR-y po prípade výskumné ústavy vo Poľsku, zvýšenie úrody obilia vďaka hnojeniu je rôzne a priemerne činí 8 kg zrna na 1 NPK. Samozrejme v podmienkach nepriaznivých pre rast rastlín účinnosť hnojív je oveľa horšia, a zvýšenie úrody malé. Avšak v dobrých pôdných a pestovacích podmienkach zvýšenie úrody je veľké a dosahuje dokonca 12 - 15 kg zrna.

Preto nestačí ak sypeme veľa hnojív, ale musíme sa tiež starať o pôdu, aby rastliny v období vegetácie mali v pô-

de nielen dostatok pokrmov, ale aj vodu a vzduch. Lebo len všeobecné hnojenie pôsobí účinne.

Keď totiž o to, aby sa pri hnojení brali všetky elementy a zložky hnojív aby sa zachovali medzi nimi patričné proporcie. Platí tu nasledujúca formula, ktorá sa musí dodržovať. Vyzerá takto: N (dusík): P (fosfor): K (draslík), číselne vyzerá nasledovne: 1 : 0,8 : 1,2.

Ako všetky rastliny aj obilia musíme hnojiv podľa toho, koľko hnojiv potrebujú. Pri určovaní týchto potrieb prihliadame k tomu, ako je pôda zasobená pokrmovými zložkami, a akú hnojivovú hodnotu majú pozostatky, ktoré ostali po žatve. Cím je pôda bohatšia a vediacej plodiny silnejšie, tým menšie by mali byť dávky hnojív. Na jedno nesmieme zabúdať: nemusíme sa obávať, že dáme príliš veľa fosforu a draslíka. Naša pôda je mimoriadne chudobná na tieto zložky. Čo sa týka dusíka, musíme sa snažiť, aby sme ho dali čo najviac, ale súčasne musíme dávať pozor, aby sme neskôr nespôsobili poválenie obilia. Cím je

pôda úrodnejšia, a druh obilia menej odolný proti neskoršiemu pováleniu, tým pozornejšie musíme dávkovať dusík.

Pomerne veľký vplyv na odolnosť obilia proti pováleniu má zväčšené fosforovo-draselne hnojenie. Preto, ak sa obávame, že sa obilia pováli zväčšujeme dávku fosforu a draslíka.

Ako vyplýva z posledných výskumov — vysoké a súčasne reňabilné dávky hnojív pod ozimím v NPK (čistotu zložení) na 1 hektár činia: 60 - 80 kg fosforu a 80 - 120 kg draslíka podľa toho, aká je pôda, stanoviská a druh obilia. Čo sa týka druhov veľmi odolných proti pováleniu, môžeme sa pokusiť o hnojenie dávkami dusíka dokonca 120 kg na 1 ha.

Fosforovo a draselne hnojiv používa sa výlučne pred siatím pod brány, kultivátor alebo — ako sa naposledy odporúča, pod orbu pred siatím, to znamená hlboko.

Dusíkové hnojiv používame zasa spravidla na jar. Hnojenie dusíkom na jeseň pred siatím ozimín je neracionálne, nakoľko rastliny na jeseň potre-

buju veľmi málo dusíka. Dusík, ktorý rastliny na jeseň nespôsobujú je cez zimu v značnej miere vypláchnutý, čo spôsobuje len straty. Len vo výnimcoch prípadoch, ak pôda alebo stanovisko boli slabšie, pred siatím dávame malú dávku dusíka (20 - 30 kg na 1 ha).

Dávky dusíka na jar nedávame naraz a vcelku. Spôsobilo by to rýchle rozrastanie sa rastlín, príliš rýchly rast ich dolných častí a následkom toho rýchlejšie a silnejšie poválenie. Aby sme sa tomu vyhli, delime jarnú dávku dusíka na 2 alebo 3 menšie a vysievame: prvú dávku — skoro na jar, druhu — dva alebo tri týždne neskôr, a tretiu — v období klasenia obilia.

Dodatočne musíme prihliadať k tomu, aby zrno na siatíe bolo kvalifikované. Samo hnojenie, bez dodržovania zásad agrotechniky pestovania tzv. patričných terminov siatia, úpravy pôdy atď. nedá nám patričné výsledky.

Agrotechnika a hnojenie musia tu byť v súlade.

(Per.)

DOBRÁ INICIATÍVA NA SPIŠI

Obhospodárenie zahrnulo nielen lúky a pastviny, ale aj horské hole. Príkladom toho môže byť obec Lapsze Niżne v Nowotarskom okrese na Spiši. Roľníci zorganizovaní v Spôsobe Pastwiskowej, vďaka pestovaniu a hnojeniu zmenili v priebehu posledných rokov, predtým neužitočný bližničkový porast Gębokej hole, na vysokohodnotné pasienky.

Hola má 32 ha, je pekne situovaná vo výške 650 - 700 m nad hladinou mora, ale už niekoľko rokov bola skoro úhorom. Je spoločným majetkom obce. Roľníci, ktorí majú právo užívania tejto hole založili Spółkę Pastwiskową. Bol zvolený výbor, a patrónat prevzal vedúci miliekarne v Krościenku n/Dunajecom. Na jeseň zaorali starú pažišť traktorom a tanierovitými bránami a nasledujúcu jar holu hnojili fosforovými a draselnými hnojivami mesiac pred sianím semien. Semená trávy a motýľokvetých rastlín boli vysiate ručne v množstve 34 kg miešanky na 1 ha. Po siano semená boli prikryté ťažkými bránami a celé počle zválcované. Dusíkové hnojiv v množstve 1,5 q/ha boli rozrodené len v júni úpoznom vykľičení a rozrastnutí vŕščenky vysiatej trávy. Vplyv hnojenia dusíkom zreteľne sa zaznačil zväčšením bujnosti, ako aj tempa rastu trávy.

Celkové náklady obhospodárenia Gębokej hole činili 120 tis. zl., tzn. asi 4 tis. zl. na hektár. Tri roky holu kosili, čo sa pričinilo k vzniku dobrého porastu. Výnosnosť sena v tom období činila 100 - 120 q/ha z dvoch kosení. Len potom začali holu vypásat, počiatco sa vypúšťalo 80 kusov jalovice, v nasledujúcich rokoch 100 kusov. Jalovice sa pásli asi 120 dní, vypásanie začína na jar v druhej a tretej dekáde mája, končilo v posledných dňoch septembra. Získali priemerný prírastok na váhe u jalovíc od 70 do 80 kg. Priemerný denný prírastok činil od 650 do 700 gramov.

Získavanie pomerne dobrých výsledkov prírastku živej vähy, zlepšenie konzistencie, zdravia, ako aj chovných vlastností, na ktoré tunajší roľníci začali mať väčší ako doteraz ohľad, povzbudilo ich aby sa zaujímali o zlepšenie podmienok pre zvieratá na holí.

Príklad takého obhospodárenia na voľakedy zanedbaných pastvinách môže byť príkladom pre iné spolky a rolnícke krúžky na viedku.

Tažkosť obhospodárenia sa dobre vyplácajú.

JAN JURAS — HRUSZOWSKI

ČLENOVIA SPOLOČNOSTI UŽ TERAZ ZÍSKAVAJTE PREDPLATITEĽOV ŽIVOTA NA ROK 1969. PODMIENKY AKO VLANI.

ROLNICKÝ KALENDÁR – NOVEMBER

V novembri sa končí zimnú orbu. Na poliach, na ktorých sa obyčajne hromadí voda, musíme urobiť šikme brázdy vzhľadom ku klesaniu terénu. Brázdy, ktoré nie sú určené na odvádzanie vody, zasypávame, aby sa počas práce neníčili stroje. Po ukončení práce, je nutné, aby sme všetky stroje a zariadenia patrične vycistili, namazali a umiestnili pod strechou. Stroje, ktoré sú pokazené mali byť v zime opravené.

Po prvých význejších mrázoch, keď pôda na kopcoch zamrzne, je potrebné uschovať zemiaky na zimné obdobie. Pred mrazom najlepšie zemiaky chráni dvojitá vrstva slamy a zeme. Zemiaky zle znášajú príliš hrubé obalenie zemou. Prehriatie zemiakov v kopech zhorešuje ich klíčenie. Ventilátory ako: drevnené komínky, drenážne rúry alebo vechte slamy sú nesprávne, nakoľko spôsobujú prenikanie do kopev vody a hnitie zemiakov.

V novembri končíme jesenné práce na lúkach a pastvinách. Jedná sa predovšetkým o spúštenie vody z melioračných priekop, vycistenie priekop, ako aj opravu pilierov a opevnenie z prútia. Ak sme skôr nerozhodili komposty na pasienkach, môžeme to ešte urobiť začiatkom novembra. V tomto období hnojime tiež lúky a pastviny kainitom a vápnom. Čerstvo zasiate lúky a pastviny odporúčame, aby ste prikryli zemiakovou vŕafou, aby takto boli zabezpečené pred mrazom.

Na zimu ponechávame len zdravý dobytok. Malo hodnotné kusy po vykŕmení predávame. Dobytok každý

deň mal byť vypúšťaný na prechádzku. Ak dobytok kŕmíme väčším množstvom listov cukrovej repy musíme pridať do krmiva plavenu kriedu (50 gramov denne pre 1 kus dobytka). Každodenné čistenie dobytka je tak isto dôležité, ako stále, rovnomerné a dostačné kŕmenie.

Vystrihajte sa, aby ste osípaným nedávali zmrznuté zelené krmivo. Ku krmivám, ktoré dávame osípaným musíme pridať minerálne soli. Pred prichodom zimy nutne musíme opraviť a zabezpečiť pred chladom chlievy. Pri týchto prípravách nesmieme zabúdať, že osípané znášajú zimu, ale len pod podmienkou, že chlievy sú suché. Vlhkosť a prievar sú najväčšimi nepriateľmi osípaných.

Za pekného počasia možno vypúštať ovce na datelinové strniská, suché lúky atď., avšak musíme to považovať skôr za prechádzku ako za kŕmenie. Okopaniny pred podaním ovciam musíme pokrýať.

Ked' ovce zídu z pastvín musíme ich ostrihať. Ostrihaným ovcam prvých 14 dní po strihaní podávame 10% väčšie dávky krmív ako obyčajne. Pri miestnostiach v ktorých sa ovce nachádzajú cez zimu mal byť výbeh, aby sme ich mohli za pekného počasia vypúštať von. S kliešťami u oviec bojujeme pomocou azotoxa alebo iných podobných prostriedkov.

V novembri je najvyšší čas, aby sme pripravili suché kuríny pre hydinu na zimné obdobie. Musíme sa snažiť, aby boli teplé, suché a viďné.

KÝM
MLÁĎA
DOSPEJE

Prvý školský rok má veľký význam v živote a vo vyvoji dieťaťa. Odvtedy hlavným činiteľom duševného rozvoja dieťaťa bude škola. Od správnej prípravy dieťaťa k tejto novej etape života bude vo veľkej miere závisieť ďalší úspech vo výučbe.

PRVÉ DNI

Abi si dieťa zvyklo na nové povinnosti je veľmi dôležité, aby sme dodržovali hodiny domácich úloh. Tieto hodiny musia byť dodržiavané tak rodičmi ako aj deťmi. Nesmieť dieťa vyušovať, posielat do obchodu, dožadovať sa, aby pomáhalo v domácnosti alebo vo dvore atď. Toto všetko rozptyluje pozornosť dieťaťa a ktoromu súdemročné dieťa aj tak má fažkosti so sústredením sa.

POMÁHAJME DIETÁTU

Prváčik často potrebuje, aby sme mu poradili, ocenili, povzbudili. Pre prváčika je problémom, ako má urobiť margo, v ktorom riadku má začať písat, kedy skončiť písat na strane. Nevie si rozložiť na stole pomôcky, nevie

ZAČIATOK ŠKOLSKÉHO ROKU

od čoho má začať. Nie každé dieťa môže sedieť samo a sústrediť sa. Dieťa si žiada ocenenie: chce vedieť či pekne piše, či nakreslilo peknú vzorku. Preto záujem rodičov o prácu dieťaťa, kontrola tejto práce a jej zhodnotenie majú veľký význam. Práce dieťaťa malí by sme hodnotili objektívne: nepožiadujme ideálne, ale ani nechválme ak dieťa niečo spraví zle, naopak musíme vysvetliť i ukázať, ako má opraviť. Avšak nemá význam, ako to robia niektorí rodičia, odporučať dieťaťu prepisovanie celých stránok, lebo to prevyšuje jeho možnosti.

Pomoc a kontrola nemali by sa však meniť na mięsieňanie sa do toho čo dieťa robí alebo na podpovedanie.

Aby dieťa malo správny postoj k vyučovaniu je tiež dôležité, aby nie len dodržovalo hodiny, ale aj staralo sa o čistotu kníh, zošitov a školských pomocí. Malí žiaci sa ešte nevedia sami starať o svoje veci preto im musíme pomôcť pri balení kníh do papiera, podpisovaní zošitov, vymazovaní machule.

Prváčik žije školou, preto veľmi silne pocituje všetko čo je s ňou spojené.

Po návrate zo školy chce mamičke a otcovi porozprávať svoje dojmy, o tom ako sa cez prestávku hrali, čo nahnevalo jeho učiteľku, kto si urobil domáce úlohy a kto nie. Napriek tomu, že mamička a otec majú svoje vlastné starosti mali by si nájsť čas, aby vypočuli dieťa, prejavili mu svoj záujem. V opačnom prípade neskôr dieťa vôbec nebude hovoriť o škole a svojich záujmoch, povoli spojenie medzi rodičmi a ich dieťaťom.

DIETA SA MUSÍ HRAT

Zatiaľ sme vraveli hlavne o záležitostach spojených s učením. Nesmieme však zabúdať, že hlavnou formou činnosti súdemročného dieťaťa je hrať sa, a má na to plné právo. Niektorí rodičia by však rádi videli, aby sa ich dieťa celý čas venovalo učeniu a domácim prácam.

Stáva sa tiež, že keď dieťa ide do školy rodičia mu berú hračky alebo zahanbujú: „žiačka a ešte sa hrá bábikami“. Zatiaľ je to správne ak sa hrá bábikami alebo autičkami. Dieťa sa ešte dlhé roky bude a malo by sa hrať.

MÓDA

Prinášame vám dnes kresby dvoch moderných šiat a kostýmov.

1. Damské šaty zo šifónu s matnými pásmi, od prsnej línie na podšívke. Na povrchu našité lesklé pásy — záložky. Šaty pekné a romantické.

2. Čierne kostýmy z lesklého krepu, lemovaný crepe-satinom, s veľkými lesklými gombíkmi. Dost dĺžky kabátik má dvojradové zapínanie.

3. Šaty z kašmíru so stojatým golierom (golfom) a veľmi úzkymi rukávmi. Žiaľ násť tlačové možnosti nezvyraznia celú škálu farebných kompozícií látok.

JEDZME ZELENINU

Veľmi populárny je salát z kyslej káusty. Môžeme ho pripraviť s karotkou, mrkvou, pôrmi, jablkami, slivkami. Môžeme tiež pridať smotanu, olej alebo majonézu.

VARENÁ ZELENINA

TEKVICA

Umytú tekvicu ošúpeme a odhadime semienka. Potom pokrájame na kocky a vhodíme do vriaceho, osoleného a osladeneho mlieka riedeneho vodou. Keď sa mlieko odpári, posypeme tekvicu upraženými práznlami, polejeme rozpusteným maslom a posypeme nadrobno pokrájaným kôrom. Tekvica ma trošku mdu chut, preto ju podávame k pikantne pripraveným mäsmi.

CIBULA

Malé cibuľky ošúpeme a keď ich opláchneme hodíme do vriacej osolenej vody. Keď sú mäkké, odcedíme, posypeme zrumenenými práznlami a posekanou petržlenovou vŕňaťou, potom polejeme roztopeným maslom, slaniou, a ak to niekoľko má rád dokonca olejom.

me sušiť zvlášť pokrájané na pásiky, najmä nožičky dubákov, ktoré obsahujú veľa cenných zložiek. Hrúbky môžeme sušiť navlečené v celku na nitke a rozvesené na sinku alebo na sitach (ako sušíme ovocie) položené vonkajšou stranou klobúčika navrch. Pokrájané hrúbky sušíme na site, ukladáme vždy len jednu vrstvu.

Hrúbky môžeme tiež sušiť na sinku, a potom ešte dosušiť v trúbe alebo na tepelj kuchynskej doske v teplote po-

JEDLÁ REPA

Opláchnutú, ošúpanú a nadrobno pokrájanú repu vložíme do vriaceho, osoleného a osladeneho mlieka s vodom. Pomaly varíme bez pokrievky. Keď repa zmäkne pridáme k nej nadrobno pokrájané zemiaky a spolu varíme až je všetko úplne mäkké.

Repu podávame alebo s vývarom po poliatu slaninkou, alebo scedenú a rozmačkanú na masu.

SALÁTY

ZELER

Umytý zeler varíme až je mäkký. Keď je už studený ošúpeme ho. Potom pokrájame na kocky a miešame s pokrájaným jablkom, zeleným petržlenom a olejom. Pridávame podľa chuti cukor, soľ, citrónovú šťavu.

KAPUSTA

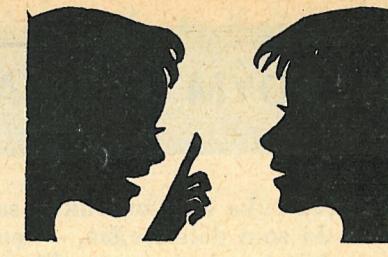
Bielu kapustu nadrobno posekáme, hodíme na vriacu, osolenú vodu, niekoľkokrát prevaríme (v nádobe bez pokrievky), scedíme a necháme, aby vychladla.

V malej miske zmiešame horčicu s olejom, pridáme kapustu, cibulu, cukor a trošku čierneho korenia. Ak salát je príliš suchý, pridáme vývar z kapusty.

čiatočne 50 stupňov, neskôr 45 stupňov. Správne vysušené hrúbky mali by byť elasticke, a keď ich silne prehneme mali by sa lámat.

Sušené hrúbky mali by byť uschovávané v nádobe vyloženej pergamenom a dobre uzamknutej, alebo navlečené na niti v tzv. vencoch.

nielen
pisateľkám

JEDNA DRUHEJ RIEKLA

— Napriek výskumom už roky prezentaným v mnohých krajinách a vedeckých strediskách — o vlasoch nadalej vieme veľmi málo. Ešte dnes je nám neznámy mechanizmus premen ku ktorým dochádza v tzv. vlasovom miešku. Nevieme napríklad čo spôsobuje, že zdravý vlas po určitem čase vypadá — príbližne každe 4 roky — a na jeho mieste vyrásta nový. Nepoznáme príčinu súdenia, nadmerného rastu vlasov a plešenia. Iba povrchne vieme, že určité organické ochorenie môže byť príčinou choroby vlasov. Vo väčšine prípadov sa počas choroby vlasov nezistili žiadne poruchy v organizme. Avšak chýbajne liečenie postihnutých prílišným výpadavaním vlasov trvá dlho a nie vždy sa končí kládnym výsledkom.

— Často nieto žiadneho ochorenia a vlasy aj napriek tomu nie sú najkrajšie. Príčina je asi v nevhodnom ošetrovaní. Čo by sme teda mohli poradiť našim čitateľom a najmä čitateľkam v oblasti patričného ošetrovania vlasov?

— Bežný je u nás názor, že vlas netreba myť príliš často. Pritom však malo by byť opačne. Vlas, ktoré vyuľujú príliš veľa tuku treba myť čo najčastejšie: muži to môžu robiť dokonca každý deň, a ženy 2-3 krát v tyždni. Vlas treba kefovať nie príliš tvrdou vlasenou kefou. V žiadnom prípade nemôže byť nylonová. Odporučuje sa vzdušné prikratie hlavy, ktoré má veľký význam najmä pri pretučňovaní. Skodlivé sú kožušinové čiapky, parochne, nylonové čapice, ktoré sa používajú najmä po holičských zákruskach. Neslobodno sušiť vlas príliš intenzívne. Skodlivé je lakovanie a česanie na tzv. konský chvost — vlas nemôžu byť príliš napnuté.

— Ako pôsobia na vlas vholičské zákroky, tzn. trvalá ondulácia a farbenie?

— Nie sú veľmi skodlivé, ale ich robí dobrý odborník. Nemôžeme to však robiť príliš často, pretože všetky prostriedky, ktoré sa používajú pri trvalej ondulácii a pri farbení pôsobia na základe zásad, ktoré sú skodlivé už pre samu lodyhu vlasu. Pod ich vplyvom vlas traci svoj lesk, láme sa a dokonca môže nastat zdanlivé plešenie.

— V predaji sa nachádza veľa prostriedkov na vlas, ktoré sú reklamované ako liečebné prostriedky, a okrem toho veľa šampónov a farbív. Čo by sa dalo povedať o ich pôsobení?

— Tzv. liečebné prostriedky ostávajú na koži príliš krátko, aby mohli mať akýkoľvek význam. Vplyvajú na hygienu kože, môžu teda nepriamo vplyváť na kvalitu a rast vlasov. Najvšeobecnejšie povedane nie sú skodlivé, ale ani nepomáhajú. Zato dobrý šampón je lepším prostriedkom pri umývaní ako mydlo. Podmienka — musí byť dobre splachnút. Zo šampónov, ktoré sú u nás zatiaľ v predaji, môžeme odporučiť pre vlas, ktoré majú sklon k pretučňovaniu, modrý šampón „Uroda“ a pre vlas normálne — „Kapilofil“. Obidva sú v tubách. Pri jeho používaní netreba jednak používať nylonové prikrtie hlavy. Stačí navlhčiť kožu na hlave vodou a votriť pastu hodinu pred mytím a neskôr aj počas umývania.

Tak už obyčajne býva, že kozmetické prostriedky používajú najmä osoby, ktoré majú slabé vlasy. Robia si trvalé ondulácie, farbia a často si nechajú robiť aj iné holičské zákroky... A týmto si vlasu ešte viac osvetriňuje. Každý druh vlasov, najmä chorých vyžaduje individuálnu osvetrenie. Najlepšie je teda poradiť sa lekárom, čo používať a čo nie. Avšak v každom prípade, treba sa stať predovšetkým o hygienu kože a vlasov.

ZELENINOVÉ SALATY

KARFILOVÝ ŠALÁT
Je zdravý a veľmi chutný. Karfiol očistíme, podelíme na ružičky, opláchneme a hodíme na pol hodiny do vody do ktorej zamiešame 2 lyžičky octu. Po pol hodiny vysypeme karfiol na cedítko počkáme až uschnie. Suchý karfiol polejeme majonézou a podávame.

PÓRY A JABLKA

Pre tento salát volíme kyselkové a sypké jablká. Póry a jablká postruhame na struhátku alebo pokrájame na drobne pásky. Vymiešame so soľou a smotanou.

ŠPENÁT

Z vyčisteného a dôkladne umytého špenátu vytlačíme vodu. Špenát nadrobno pokrájame, vytlačíme pridáme trochu oleja, citrónovej šťavy, čierneho korenia a soli.

VIES, ŽE...

... prváčkovi kupujeme na knihy a školské potreby „tornister“ a nie aktovku? Dobrý „tornister“ mal by mať remienky rozchádzajúce sa z dvoch miest viac na strany, vtedy sa opiera na ramenach a dieťa sa nehrbi, má peknú postavu. Dieťa, ktoré nosí aktovku môže došťať skrivenie chrbotice, ktoré sa potom fažko vyrovnáva.

ODPOVEDÁME

Jana z Nowotarského okresu sa nás pyta, ako by sa správne mali sušiť hrúbky, aby nestratili výživné zložky a aróm.

Na sušenie vyberieme celé, zdravé, nečervivé hrúbky. Hrúbky očistíme z ihličiek, machu a piesku, ale ich neumývame. Môžeme sušiť celé hrúbky s nožičkami, alebo bez nožičiek, len klobúčiky. Nožičky môž-

MĽADÝM • MĽADŠÍM • NAJMLADŠÍM

Pravá ruka s ľavou rukou sa pohádali, ktorá z nich je dôležitejšia.
 — Ja som dôležitejšia, — povedala pravá.
 — Nie ty, ale ja, — tvrdila ľavá.
 — No ved' ja som pravá.
 — A ja zas ľavá, čože.
 — Zunovalo sa človeku počúvať tento spor a povedal:

DETÍ, POČÚVAJTE!

KTORÁ RUKA JE DÔLEŽITEJŠIA

— Načo sa škriepiť, radšej vyskúšajme, kto z vás má pravdu, — a obidvom dal niečo napísť. Pravá ruka schytla pero a začala maľovať písmená. Vtom sa jej zošit pošuchol a boli z toho háky-báky.

— Daj, teraz napišem ja, — dožadovala sa ľavá. — Pohodlne sa rozložila na stole, schytla rúčku. Len čo však pritlačila pero, zošit sa pošmykol nabok a celý list iba prečiarkla.

Po takom škrabopise pustili sa ruky do inej práce. Človek dal pravej ruke pílu:

— Ukáž, čo dokážeš!

Pravá ruka sa sem-tam dotkne brvna, lenže to ako živé vrtí sa pod pílovou a nemá ho kto pridržať. Ľavá od netreplivosti už nemôže vydržať.

— Nevieš to! — A schytí pilu. Lež ani jej sa nedarí.

Pobrali sa teda na potok, že sa povoza na loďke; v práci nepochodili. Pravá ruka si nevie rady s lodkou. Zaberá jedným veslom a loďka iba sa krúti na mieste. Po chvíli povie človek:

— Pustite sa do práce naraz.

Pravá i ľavá ruka zovrú veslá z celej sily a loďka sa rozbehla s vetrom opreteky.

— Spoločne je vždy veselšie, — usmial sa človek.

Ruky mlčia, iba čo veslá Škrípajú.

Cestou domov sa ich človek opýtal:

— Tak, ktorá je z vás dôležitejšia?

Ruky sa za chrbtom zopáli, prstami popreplietali a priateľský odpovídali...

—vkg—

UROB SI SÁM AKO NÁJDENE SKRAT V BYTE?

Zistili sme, že svetlo v byte nesvetí, hoci na chodbe a u susedov elektrický prúd je. Skúšačkou si overíme, že jedna z poistiek bytového rozvodu je spálená. Keď ale zaskrutujeme novú vložku poistky až na doraz, spáli sa znova. To poukazuje na skrat tej časti bytovej elektrickej inštalácie, do ktorej je poistka zaradená.

POSTUP: Všetky svetelné zdroje izieb pomocou vypínačov vypneme. Dobré je, ak si dopred označíme aj vypnutú polohu páčkových, či kolieskových vypínačov farebným alebo vyrytým znamienkom. Treba to urobiť z dôvodu, že mnohí elektroinštalatéri nedodržujú normu a kolieskové vypínače montujú v dvoch polohách: raz sú vypnuté v hornej, na iných miestach zasa v dolnej polohe. Na starých typoch

vypínačov, ktoré sa ovládajú krútením, fažko označiť stav vypnutý. V tom prípade snimeme kryf a vypínač nakrútime do takej polohy, v ktorej je svetelný zdroj vypnutý.

Ak sme príslušné spotrebicie — svietidlá vypli, znova zaskrutujeme poistku s novou, správne dimenzovanou vložkou. Ak sa poistka znova preruší, je skrat vo vedení. Vtedy musíme zavolať inštalatéra. Ak sa ale neprerušila, skrat je určite v niektorom z osvetľovacích telies. Preto postupne jednotlivé svietidlá zapíname; chybne svietidlo sa prejaví skratom. Odmontujeme ho a žiarovkovou skúšačkou na batériu lokalizujeme chybne miesto.

Skrat v osvetľovacom telesu môhol nastať tým, že dva vodiče, vedúce od tzv. lustrového zvierky až po žiarovku, sa trením o seba poškodili, odizolovali sa a vzájomne sa dotýkajú. Menej často chyba vzniká tým, že odizolované vodiče sa dotýkajú nosnej kovovej rúrky svietidla, alebo rúrky a ďalej kovovej súčasti svietidla na rozličných miestach svietidla. Kedže svietidlá obyčajne nie sú svojimi kovovými časťami pripojené na zemný vodič, môžu byť aj životu-nebezpečné!

Porušené vodiče zo svietidla odstráime a nahradíme novými, najlepšie v dvojitej izolácii (guma + bavlna, alebo guma + PVC, pripadne novodobým dvoj- až trojvodičom v dvojitej PVC izolácii). Pri montovaní vodičov do žiarovkovej objímky lanku na konci vodičov skrútime a z drôtu vytvoríme pevné očká. Uložíme ich tak, aby sa pri pripievaní skrutkou neotvárali, ale naopak, dotahovali. Dbáme tiež, aby oni kúsok vodiča v objímke neboli nikde obnažený.

Ak sa skrat prejavuje na poistke pre zásuvky, vytiahneme zo zásuviek všetky spotrebicie. Ak sa aj teraz poistka prepáli, je skrat na vedení a taktiež musíme zavolať inštalatéra. Ak sa ale neprebije, je skrat v niektorom z pripojených spotrebiciach. Poistku opravíme výmenou vložky a do zásuvky opäťne zapojíme jeden spotrebic za druhým. Spotrebicov sa pritom nesmieme dotýkať, lebo na ich kovovej konštrukcii môže byt plné sieťové napätie. Tako nájdeme spotrebic, ktorý má skrat a ktorý nesmieme používať dotiaľ, kým nebudeme opravený.

J. JINDRA

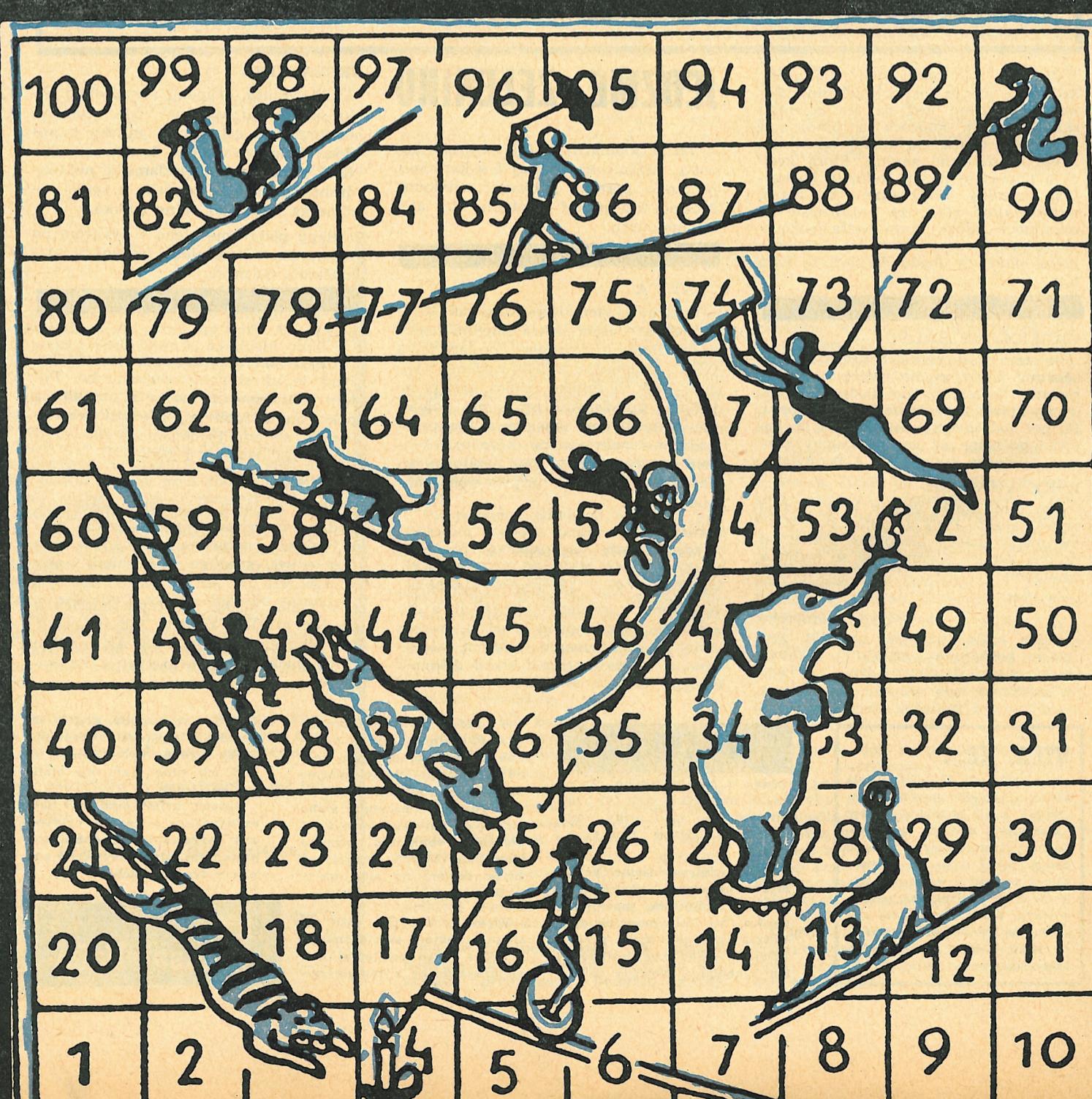
CIRKUS STOL'NÁ HRA

Pre hru potrebujeme hraciu kostku (s číslami 1 — 6) a hracie kamienky rôznych farieb. Hrať sa môžu dve, tri alebo štyri deti.

Priebeh hry: Hráči si vezmú po jednom hraciom kamienku a v poradí hádzajú kostku. Kto vyhodil najvyššie číslo začína. Postaví svoj kamienok do prvého okienka a opäť hádza. Potom posune kamienok podľa čísla, ktoré mu vyšlo, a odovzdá kostku druhému. Ak mu padne šesť, má právo hádzať ešte raz. Tak isto postupuje každý hrač, na ktorého príde rada.

Ale kamienky nepostupujú bez prekážok. Ak kamienok niektorého hráča dôjde k štvorčeku na ktorom začína alebo končí niektorý z cirkusových cvikov, musí tiahnuť podľa smeru pohybu tohto cviku. Ak pohyb vychádza zdola nahor, posune kamienok dopredu. Ak tento pohyb vychádza zhora dolu, posune je ho späť.

Napríklad ak kamienok dojde bez prekážky na číslo 97, musí sa vrátiť na číslo 80, pretože šašo sa klže po doske smerom dolu. Tak isto ak kamienok dojde na čísla 17, 21, 43, 75, 88, 91 a 97, musí späť. Z čísel 7, 27, 33, 45 a 51 sa bude môcť posunovať dopredu. Ten kto prvý dosiahne okienko s číslom 100, vyhráva.

Kalendár

SLNKA

Východ	Západ
5.hod.36.min.	17.hod.14.min.
5.hod.01.min.	16.hod.42.min.

MESIACA

15.hod.55.min.	14.hod.47.min.
22.hod.27.min.	

Plný mesiac 6. októbra
Posledná štvrt 14. októbra
Nový mesiac 21. októbra
Prvá štvrt 28. októbra

OKTÓBER

1	UTOROK	Danka
2	STREDA	Theofl, Dionýz
3	STVRTOK	Tereza, Gerhard
4	PIATOK	František
5	SOBOTA	Apolinár
6	NEDELA	Arifur, Bruno
7	PONDELOK	Mária, Marek
8	UTOROK	Brižida, Pelágia
9	STREDA	Dionýz, Bohdan
10	STVRTOK	František, Paulina
11	PIATOK	Emil, Aldóna
12	SOBOTA	Maximilián
13	NEDELA	Eduard, Theofl
14	PONDELOK	Bernard
15	UTOROK	Hedviga, Tereza
16	STREDA	Florentína, Gerhard
17	STVRTOK	Viktor, Margaréta
18	PIATOK	Julián, Lukáš
19	SOBOTA	Peter
20	NEDELA	Irena, Ján
21	PONDELOK	Ursula, Hilar
22	UTOROK	Filip
23	STREDA	Severin
24	STVRTOK	Rafal, Martin
25	PIATOK	Kryšpín
26	SOBOTA	Lucian
27	NEDELA	Sabina, Vincent
28	PONDELOK	Tadeáš, Simon
29	UTOROK	Narejz, Teodor
30	STREDA	Premyslav
31	STVRTOK	Urbán

ZASMĚJ SE

Na londýnské poště se jeden pán marně snaží úředním perem vyplnit poštovní poukázku a po několika neúspěšných pokusech říká poštovní úředníci:

— To je jistě pero, jímž Karel V. podepsal abdikaci!

— Nevím. Pracuji zde teprve měsíc.

* * *

Herec hovoří s ředitelem amerického cirkusu:

— Mám pro Vás senzační číslo. Spáchám na scéně sebevraždu. Ale to číslo může být zahráno pouze jednou, a proto je má gáže velmi vysoká: milión dolarů. Tuto sumu byste vyplatil mé ženě.

Ředitel se chvíli rozmyšlil:

— Tak tedy dobře, ale co když publikum bude volat: opakovat!?

* * *

Dva loveci v Grónsku honí na saních tažených psy směčku vlků.

— Nikdy je nedohoníme — volá jeden z loveců — protože vše běží rychleji, než psi.

— Mám nápad! — volá druhý.

— Pust psy a zapřáhní vlky!

* * *

Ředitel ZOO si všiml, že jeden slon kaše. Nalil mu tedy do kbelíku s vodou grog.

Na druhý den byl slon vylečen. Ale další tři sloni začali kašlat.

HUMOR

— Čím jsi starší, tím jsi linější.

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

KULAWIZNA KONI

Kulawiznę rozpoznaje się podczas ruchu konia. Przyczyną jest najczęściej uszkodzenie nogi sprawiające koniom ból przy opieraniu się na niej. Nieki kulawizna spowodowana jest porażeniem nerwów lub zerwaniem ścięgien. W tych wypadkach nogą zwisa bezwładnie, a koń nie jest w stanie przesunąć jej ani podnieść. Przy słabej kulawiznie koń stoi opiera chorą nogę prawidłowo na całej podeszwie, jednak w ruchu, szczególnie po twardej drodze w widoczny sposób stara się słabiej opierać na chorej nodze. Dlatego w celu rozpoznania kulawizny należy obserwować konia w ruchu. Przy chorej przedniej nodze, koń podczas opierania się nia o ziemię podrywa głowę, natomiast przy chorej tylniej opuszcza w tym momencie głowę. Niewielka nawet kulawizna wskazuje

na rozpoczynającą się chorobę, nie woń więc jej lekceważyć.

NAGWOŽDZENIE — powstaje przy nastąpieniu konia na ostry przedmiot. Przy głębokich ranach podeszwy i strzałki koń czyna silne kulec. Czasem można w podeszwie znaleźć jeszcze przedmiot który spowodował kulawiznę. Po stwierdzeniu kulawizny należy zatrzymać konia, wyjąć ostry przedmiot a kopyto rozkuc. Takie nagwożdzenie może spowodować teżec lub ropień rany, dlatego po założeniu prowizorycznego opatrunku należy zaprowadzić konia do lekarza.

ZAGWOŽDZENIE — występuje podczas kucia przy zranieniu podkowkiem głębiej położonych części kopyta. Objawem zagwożdzenia jest kulawizna występująca zaraz lub na 2-3 dzień po okuciu. Po okuciu konia należy zawsze sprawdzić, czy nie kuleje i dokładnie obejrzeć kopyto zwieracząc uwagę na wysokość i rozmieszczenie nitów podko-

wiaków na ścianie kopytowej. Jeśli koń kuleje, a ryty podkowiaki znajdują się powyżej 1/3 części dolnej ściany kopytowej, to stwierdzamy, że nastąpiło zagwożdzenie. Konia należy wówczas natychmiast rozkuć i obejrzeć podkowiaki i otwory pod nich szukając śladów krwi. Miejscu zagwożdzenia należy przemyć środkiem odkażającym np. wodą utlenioną i zatkać kawałkiem czystej gazy. Otwór w rogu ściany kopytowej zalepić się woskiem lub kitem kopytowym. Po takim zabiegu można znów przybić podkowę omijając przy wbijaniu miejsca zagwożdzonego. Jeśli nimno nałożenia opatrunku po kilku dniach wystąpi kulawizna, należy szybko udać się do lekarza. W wypadku nie opatrzenia rany przy zagwożdzeniu lub wystąpieniu kulawizny po paru dniach, w kopicie wytwarzająca się ropa, która należy bezzwłocznie usunąć. Zapobieganie polega głównie na prawidłowym kuciu koni tylko u wykwalifikowanych podkuwaczy. Poza tym przed i po okuciu na-

leży sprawdzić, czy koń w ruchu na twardym podłożu nie kuleje.

ZAGWOŽDZENIE — zatratem nazywamy ranę korony kopyta. Rana taka powstaje przy nastąpieniu przez konia jedną nogą na drugą. W początkowym okresie choroby w okolicy korony kopyta widoczna jest świeża rana. Jeśli nie zostanie ona opatriona, ropieje i powstaje obrzęk. Wszelkie zranienia w tej okolicy powodują nierównomierne narastanie rogu kopytowego. Po zniszczeniu korony przez ropiące rany nigdy już nie odrośnie prawidłowy róg. Dlatego też nawet powierzchowne rany należy opatrzyć. Rany głębokie przemywają się wodą utlenioną i zakłada opatrunk-

Nie lekceważymy więc nawet drobnych ran w kopycie lub jego okolicy.

HENRYK MĄCZKA

OBOWIĄZEK ALIMENTACYJNY III

Zgodnie z art. 28 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego jeżeli jeden z małżonków na skutek nadużywania alkoholu nie spełnia obowiązku dostarczania środków utrzymania rodziny, a drugi z małżonków ze szkodą dla dzieci lub innych członków rodziny nie złożył sądowi wniosku o orzeczenie, aby wynagrodzenie za pracę lub inne należności przypadające małżonkowi zaniedbującemu rodzinę były w całości do zaspakajania potrzeb rodziny, sąd może nakazać, aby wynagrodzenie za pracę albo inne należności przypadające temu małżonkowi były w całości lub w części wypłacone do rąk drugiego małżonka.

Jeszcze dalej w ochronie interesów rodziny idą przepisy ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. o zwalcza-

niu alkoholizmu (Dz. U. Nr. 69 poz. 434).

W myśl art. 20-tej ustawy, gdy jeden z małżonków na skutek nadużywania alkoholu nie spełnia obowiązku dostarczania środków utrzymania rodziny, a drugi z małżonków zaniedbującemu rodzinę były w całości wypłacone do rąk drugiego małżonka — z wnioskiem takim może wystąpić w interesie rodziny także rada zakładowa, Liga Kobiet, lub inna organizacja społeczna albo organ administracji państowej. Przed skierowaniem takiego wniosku do sądu organizacja społeczna i organ administracji państowej powinny zbadać wa-

runki materialne i życiowe małżonka zaniedbującego rodzinę oraz jego rodzinę. Wniosek taki musi być rozpatrzony przez Sąd w pierwszej kolejności a mianowicie w ciągu 14 dni od daty jego wpłynięcia.

Ustawodawstwo nasze podjęło również ochronę interesów osób uprawnionych do świadczeń alimentacyjnych w płaszczyźnie prawnno-karnej. Art. 201 Kodeksu Karnego stanowi, iż kto przez złośliwe uchylanie się od wykonania ciążącego na nim z mocy ustawy obowiązkułożenia na utrzymanie osoby najbliższej, doprowadza tą osobę do nędzy lub do konieczności korzystania ze wsparcia podlega karze więzienia do lat trzech lub aresztu do lat trzech. Tej samej karze podlega, kto powyższego czynu dopuszcza się względem innej osoby, jeżeli obowiązek o-

żenia na jej utrzymanie został stwierdzony prawomocnym lub podlegającym wykonaniu orzeczeniem sądu. Ściganie w powyższych sprawach następuje na wniosek pokrzywdzonego, a w razie jego śmierci, spowodowanej przestępstwem określonym w art. 201 — z urzędu.

Ogólnie zatem — zamkając cykl naszych informacji na temat prawnego uregulowania zagadnień związanych z obowiązkiem alimentacyjnym — można powiedzieć, że prawo Polski Ludowej daje wszechstronną ochronę osobom uprawnionym do świadczeń alimentacyjnych oraz umożliwia im zaspokojenie swoich roszczeń w sposób uproszczony — możliwie pozbawiony formalizmu prawnego.

WITOLD FERFET

KARFILOVÝ NÁKYP

Rozpočet pre 4 osoby: 3 dkg masla, 3 dkg krupicu,

vej mýky, 1 dl mlieka, 2 žltky, sol', 8 dkg karfiolu, posekaný zelený petržlen, muškátový orešok, z 2 bielkov sneh, 2 dkg masla, 2 dkg krupice.

Do rozpusteného masla vsypeme krupicovú mýku, ktorú neprážime, ale len

prehrejeme. Zalejeme ju mliekom a uvaríme na hustú kašu. Odstavíme, zamešáme postupne po jednom žltku, osolíme, pridáme na drobné ružičky rozbieraný uvarený karfiol, posekaný zelený petržlen, strúhaný muškátový orech a do vychladnutého zamie-

še tuhý sneh. Masu vlejeme do maslom vymastenej a krupicou posypanej nákybovej formy a upečieme. Podávame s paradajkovou, kôprovou, žltkovou, mrkvovou alebo zemiakovou omáčkou. Ako prílohu dávame zemiaky alebo zemiakovú kašu.

PREDPLATNÉ V ČESKOSLOVENSKU PRIJÍMA: POŠTOVNÍ NOVINOVÁ SLUŽBA — DOVOZ TISKU, VINOHRADSKÁ 46, PRAHA 2, VINOHRADY. INDEXOVÉ ČÍSLO ŽIVOTA JE 36650 A PREDPLATNÉ NA JEDEN ROK ČÍNI 24,60 KČS.

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJÍCÍMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPISTE NÁM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“ WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I. p. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKÁCH NAŠEHO ČASOPISU A V DOPISECH.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce. Ukaże się około 15 każdego miesiąca. Redaguje Kolegium w składzie: František Bednarek, Augustyn Bryja, Adam Chalupec (redaktor naczelnik), Vladimír Hess, Marian Kaškiewicz (zastępca redaktora naczelnego), Ignác Nižník, Ján Ondica, Jerzy Zagórski.

Korekta stylistyczna i ortograficzna język czeski — Valerie Wojnarowska. Korekta stylistyczna i ortograficzna język słowackiego — Jan Gifyglak, Krystyna Tomczuk (red. techniczny).

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „WSPÓŁCZESNE“ RSW, Warszawa, ul. Wielka 12, tel. 28-24-41.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL.: 21-15-41. 28-22-81.

Prenumeratę na kraj, roczną i kwartalną dla czytelników indywidualnych przyjmuję urzędowo pocztowe oraz listonosze. Czytelnicy indywidualni mogą dokonywać wpłat również na konto PKO nr. 1-6-1000 20 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch“ Warszawa, ul. Wronia 23. Wszystkie instytucje państowe i społeczne mogą zamawiać prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur „Ruch“. Ceny prenumeraty: kwart: 3 zł., półroczna: 6 zł., roczna: 12 zł. Prenumerate za zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40 proc. droższa od krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch“ Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-10024 nr tel. 20-48-88. Egzemplarze „umerów zdecentralizowanych można nabyć w Punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwalnej „Ruch“, Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto Nr 114-6-7041 VII O/M Warszawa.

Oddano do sklepu 12.IX.68 r. Numer zamknięto 27.IX.68 r. Druk. Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa“, Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1468.

ŽIVOT</h

